

KULTTUURIPOLITIIKAN TUTKIMUSKESKUS CUPORE

Cuporen työpapereita 26

Olli Ruokolainen
Mervi Luonila

LUOVA VERKKO -KOORDINAATIO- HANKKEEN VAIKUTTAVUUS

3.10.2025

Cuporen työpapereita 26

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

© Tekijät ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2025

ISBN 978-952-7200-94-0

ISSN 2343-2284

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	5
SAMMANDRAG	6
SUMMARY.....	7
1 ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT.....	8
1.1. Arvioinnin tavoitteet ja kohde	8
1.2. Arvioinnin toteutus.....	9
2 KOORDINAATIOHANKE JA SEN TAUSTA	12
2.1. Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -rahoitus.....	12
2.2. Luova verkko -koordinaatiorahastuksen tavoitteet ja toiminta.....	14
2.3. Koordinaatiohanke osana hankejatkumoa	17
3 KOORDINAATIOHANKKEEN VAIKUTTAVUUS.....	20
3.1. Näkemyksiä hankkeen lähtökohdista ja toiminnasta.....	20
3.2. Rahoitus ja hakijajoukko	22
3.3. Toimijoiden hankeosaaminen.....	28
3.4. Tietämys, yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	33
4 YHTEENVETO.....	38
LÄHTEET	41
LIITTEET	43
Liite 1. Indikaattorit.....	43
Liite 2. Haastateltavat	44
Liite 3. Kyselylomake.....	45

KUVIOT

Kuvio 1. Haitko hankerahoitusta Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -instrumentista?.....	10
Kuvio 2. Toteutuiko hanke?.....	11
Kuvio 3. Koordinaatiorahankkeiden jatkumo.	19
Kuvio 4. Kyselyvastaajien hankeideoidensa yhteydessä mainitsevat taiteenalat tai muut sisältöä kuvaavat alat, mainintojen lkm.	25
Kuvio 5. Avasiko ESR+ -rahoitusinstrumentti (Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teema) uusia mahdollisuuksia toimintasi ja ideoidesi toteuttamiseen?.....	26
Kuvio 6. Arvioi, miten ESR+ -rahoitusinstrumentti sopii omiin rahoitustarpeisiin ja toimintaasi. Instrumentti.....	27
Kuvio 7. Mistä hanke sai rahoitusta?.....	29
Kuvio 8. Miten Luova verkko -koordinaatiorahankkeen toiminta on vaikuttanut hankeosaamiseen. Arvioi seuraavia väittämiä.....	31
Kuvio 9. Muuttuiko hankeidea alkuperäisestä Luova verkko -hankkeen sparrauksen aikana?	31
Kuvio 10. Kyselyvastaajien hankeideoidensa yhteydessä mainitsevat ammatillisen erityisosaamisen alueet, mainintojen lkm.	34
Kuvio 11. Miten Luova verkko -koordinaatiorahankkeen toiminta on vaikuttanut hankeideointisi sisältöön ja teemoihin? Hankeideassani tulee esille aikaisempaa paremmin.....	36

TAULUKOT

Taulukko 1. Millaiseen Luova verkko -koordinaatiorahankkeen järjestämään toimintaan olet osallistunut?	16
Taulukko 2. Mikä on hankkeen tai hankeidean vastuullinen toteuttajataho?.....	23
Taulukko 3. Millaisessa roolissa tai asemassa ensisijaisesti osallistuit Luova verkko -koordinaatiorahankkeen järjestämään toimintaan?	24
Taulukko 4. Hakijajoukkoa ja sen laajentumista koskevat indikaattorit.	27
Taulukko 5. Toimijoiden hankeosaamisen kehitystä koskevat indikaattorit.	32
Taulukko 6. Tietämyksen kasvua, yhteistyötä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat indikaattorit.	37

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa arvioidaan, miten Taiteen edistämiskeskuksen toteuttama Luova Verkko -koordinaatiohanke on onnistunut kehittämään pienten ja keskikokoisten taide- ja kulttuurialan sekä luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä suhteessa ESR+ -rahoitusinstrumenttiin. Arviointi on suoritettu ennen vuoden 2025 ESR+ -rahoitushaun päätösten julkistamista.

Koordinaatiohanke on sekä onnistunut että osittain epäonnistunut rahoitushakijajoukon laajentamisessa kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden piirissä. Hanke on lisännyt ESR+ -rahoitusinstrumentin näkyvyyttä ja saanut hakijajoukon koostumuksen muuttumaan monipuolisemmaksi. Sparraustoiminta ei ole kuitenkaan toistaiseksi johtanut siihen, että sparratut toimijat olisivat merkittävässä määrin saaneet ESR+ -rahoitusta. Tämä on johtunut sekä toimijoiden puutteellisista resursseista että rahoitusinstrumentin asettamista vaatimuksista.

Koordinaatiohankkeella on ollut positiivinen vaikutus toimintaan osallistuneiden toimijoiden hankeosaamiseen. Yleinen hankeosaaminen on kehittynyt, ja ESR+ -hankeinstrumenttiin liittyvä erityinen osaaminen ja EU-rahoituksen logiikan ymmärtäminen ovat kasvaneet. Toisaalta toimijoiden kyky etsiä hankekumppaneita ei ole kehittynyt erityisen paljon.

ESR+ -rahoitusta saaneiden hankkeiden yhteistyön tukeminen ja hankkeiden toiminnasta sekä tavoitteista viestiminen on jäänyt koordinaatiohankkeen toiminnassa melko vähäiseen asemaan. Viestintä on myös jossain määrin painottunut Taiken vakiintuneisiin viestintäkanaviin ja kohdejoukkoihin poikkihallinnollisen viestintäyhteistyön ja luovien alojen yrityksille viestimisen jäädessä toissijaiseksi.

Hankkeen toimintamuodot ovat olleet yleisellä tasolla hyödyllisiä, millä voi olla pitkällä aikavälillä toimijakentän yleisen hankeosaamisen kehityksen kautta yllättäviä positiivisia vaikutuksia. Koordinaatiohankkeen vaikuttavuus olisi voinut olla lyhyellä aikavälillä voimakkaampi, jos tavoitteet sekä toimintamuodot ja -kohdejoukot olisi alusta asti rajattu tarkemmin niihin toimijoihin, joilla on selkeä potentiaali saada ESR+ -rahoitusta.

Jatkossa koordinaatiohankkeiden ja niitä edeltävien valmistelevien toimenpiteiden tulisi entistä huolellisemmin huomioida rakennerahastoinstrumentin asettamat reunaehdot toiminnalle ja potentiaaliselle kohdejoukolle. Näiden reunaehtojen täyttyessä koordinaatiohankkeiden toimintamuodot voivat kuitenkin olla hyvinkin ennakkoluulottomia ja kokeilevia.

Asiasanat: arviointi, vaikuttavuus, rahoitus, EU, osaamistarpeet

SAMMANDRAG

Effekterna av samordningsprojektet Kreativt Nät

Den här rapporten utvärderar hur *Kreativt Nät*, ett samordningsprojekt drivet av Centret för konstfrämjande, har bidragit till att stärka små och medelstora aktörer inom konst-, kultur- och kreativa branscher i förhållande till ESF+-finansieringen. Utvärderingen genomfördes innan offentliggörandet av besluten i 2025 års ESR+ utlysning.

Projektet har både haft framgångar och mött hinder. Det har lyckats öka synligheten för ESF+-stödet och lockat en mer mångsidig grupp av potentiella sökande. Samtidigt har stödet inte ännu i någon större utsträckning lett till att deltagande aktörer beviljats ESF+-finansiering. Orsakerna ligger både i aktörernas begränsade resurser och i de höga krav som finansieringsinstrumentet ställer.

En tydlig positiv effekt är att deltagarnas projektkompetens har stärkts. De har fått bättre förståelse för ESF+-instrumentet och EU-finansieringens logik, även om förmågan att hitta projektpartners inte utvecklats lika mycket.

Däremot har stödet för samarbete mellan redan finansierade projekt och kommunikationen kring deras mål blivit ganska begränsat. Informationen har ofta gått via Taikes etablerade kanaler, medan bredare samarbete över förvaltningsgränser inte fått samma tyngd.

Projektets arbetsformer har varit nyttiga och kan på längre sikt bidra till en starkare projektkompetens i fältet. På kort sikt hade genomslaget kunnat bli större om målen, arbetsformerna och målgrupperna avgränsats tydligare från början till de aktörer med störst chans att lyckas i ESF+-ansökningar.

I fortsättningen bör samordningsprojekt ännu mer än nu anpassas till de ramar och målgrupper som strukturfinansieringsinstrumentet anger. Inom dessa ramar kan verksamheten ändå vara öppen för nya idéer och experiment.

Nyckelord: utvärdering, effekter, finansiering, EU, kompetensbehov

SUMMARY

Impacts of the Creative Net Coordination Project

This report evaluates how the Creative Net coordination project, implemented by the Arts Promotion Centre Finland, has succeeded in developing the operational capacity of small and medium-sized actors in the arts, culture, and creative industries in relation to the ESF+ funding instrument. The evaluation was carried out before the announcement of the 2025 ESR+ funding call decisions.

The coordination project has been both successful and partly unsuccessful in broadening the pool of potential applicants within the cultural sector and creative industries. It has increased the visibility of the ESF+ funding instrument and diversified the composition of applicants. The activities have not resulted in the mentored actors obtaining ESF+ funding to any significant extent due to the limited resources of the actors and the requirements set by the funding instrument.

The coordination project has had a positive impact on the project applying skills of the participating actors. General project applying and management skills have improved, and specific expertise related to the ESF+ funding instrument as well as understanding of EU funding logic have grown. On the other hand, the actors' ability to find project partners has not developed significantly.

Supporting cooperation among projects that have received ESF+ funding, as well as communicating about their activities and objectives, has played a relatively minor role within the coordination project. Communication has also tended to rely on Taike's established channels and target groups, while cross-administrative communication cooperation has remained secondary.

Overall, the project's activities have been useful on a general level, which in the long run may have unexpectedly positive effects on the development of project management skills across the sector. In the short term, however, the project's impact could have been stronger if its objectives, activities, and target groups had been more precisely focused from the beginning on those actors with clear potential to obtain ESF+ funding.

In the future, coordination projects and their preparatory measures should take into account more carefully the conditions set by the structural fund instrument for both the activities and the potential target groups. Once these conditions are met, the forms of activity can be innovative and experimental.

Keywords: evaluation, impacts, funding, EU, competence needs

1 ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT

1.1. Arvioinnin tavoitteet ja kohde

Taiteen edistämiskeskus toteutti vuosina 2022–2025 Luova verkko -koordinaatiohanketta, jolla pyrittiin tukemaan luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden valmiuksia hakea Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teeman ESR+ -rahoitusta¹ ja toteuttaa hankkeita sen puitteissa. Tässä raportissa arvioidaan, miten Taiteen edistämiskeskuksen toteuttama Luova Verkko -koordinaatiohanke on onnistunut kehittämään pienten ja keskikokoisten taide- ja kulttuurialan sekä luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä suhteessa ESR+ -rahoitusinstrumenttiin. Vaikuttavuutta arvioidaan kolmen teeman kautta.

1. Rahoitus ja potentiaalisen hakijajoukon laajentaminen: Miten hanke on onnistunut laajentamaan potentiaalista hakijajoukkoa luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden osalta?
2. Toimijoiden hankeosaaminen: Miten koordinaatiohanke on kehittänyt toimintaan osallistuneiden luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden hankeosaamista?
3. Toimijoiden tietämys, yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Miten hanke on lisännyt toimijoiden tietämystä luovien alojen ekosysteemin tulevaisuudesta osana kestävyysajattelua?

Raportissa tunnistetaan ja arvioidaan ensisijaisesti hankkeen välittömiä tuloksia ja vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisia pitkäaikaisia vaikutuksia. Luova verkko -koordinaatiohankkeen lyhyen aikavälin vaikuttavuuden arvioimiseksi muodostettiin hankkeelle asetettujen keskeisten tavoitteiden mukaiset indikaattorit.² Niiden ja keräämämme kyselyaineiston avulla arvioidaan ensisijaisesti koordinaatiohankkeen tavoitteiden saavuttamista lyhyellä aikavälillä. Keräämäämme haastatteluaineistoon sekä Cuporessa aikaisemmin tehtyyn tutkimustyöhön perustuen arvioimme myös yleisellä tasolla hankkeen mahdollisia pitkäaikaisia vaikutuksia.

Raportin rakenne on seuraava. Ensimmäisessä luvussa esittelemme tässä luvussa arviointihankkeen tavoitteet ja toteutuksen. Toisessa luvussa kuvaamme Luova verkko -koordinaatiohankkeen, Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman osana ESR+ -rahoitusta, sekä asetamme Luova verkko -koordinaatiohankkeen

¹ <https://rakennerahastot.fi/valtakunnalliset/osaaminen/luovan-ja-kulttuurialan-innovaatio-osaaminen1> (Haettu 29.8.2025).

² Ks. Liite 1.

osaksi pidempää ESR-rahoituksen koordinaatiohankkeiden jatkumoa. Kolmannessa luvussa analysoimme koordinaatiohankkeen toiminnan vaikutuksia suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin keräämämme aineiston avulla. Neljännessä luvussa esitämme johtopäätökset Luova verkko -koordinaatiohankkeen lyhyen aikavälin vaikuttavuudesta ja pohdimme mahdollisia pitkän aikavälin vaikutuksia.

1.2. Arvioinnin toteutus

Arviointi toteutettiin kahdessa vaiheessa, joita olivat vuoden 2024 alussa tapahtunut aloituskartoitus sekä vuoden 2025 huhti-syyskuussa suoritettu loppukartoitus raportointineen.

Aloituskartoituksen aikana haastateltiin neljää Luova Verkko -koordinaatiohankkeen kannalta olennaista asiantuntijaa hankkeen tavoitteiden ja lähtökohtien selvittämiseksi. Lisäksi analysoitiin käytettävissä ollutta kirjallista aineistoa, kuten hankkeen itsearviointeja, palautekyselyitä ja hankehallinnon dokumentteja, esimerkiksi ohjausryhmän kokousten pöytäkirjoja ja seurantaraportteja. Näin luotiin perusta ja indikaattorit³ vaikuttavuuden arviointia varten.

Loppukartoituksessa toteutettiin kysely koordinaatiohankkeen toimintaan osallistuneille ja/tai Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teeman ESR+ -rahoitusta hakeneille toimijoille. Kirjallisen aineiston analyysia päivitettiin uusilla kerääntyneillä hankedokumentaatioilla. Lisäksi haastateltiin uudelleen neljä keskeistä toimijaa. Toisella haastattelukierroksella kaksi haastateltavista oli uusia henkilöitä, mutta heidän asemansa suhteessa koordinaatiohankkeeseen oli sama kuin aikaisemmilla haastateltavilla.

Haastateltavien joukko koostui sekä alku- että loppukartoituksessa itse hanketiimin edustajasta, ohjausryhmän puheenjohtajasta sekä ohjausryhmän jäsenistä, jotka olivat opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön edustajia.⁴

Koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan ja/tai Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman ESR+ -rahoitusta hakeneille toimijoille kohdistettu kysely oli auki 5.5.-23.5.2025. Kyselyssä kysyttiin vastaajien taustaorganisaatiosta, hankeideasta, rahoitushakuihin osallistumisesta, hankesparrauksista, rahoitusinstrumentin hyödyistä sekä hankeosaamisen ja hankesisältöjen kehityksestä.⁵ Kysely lähetettiin kaikille koordinaatiohankkeen sparrausta saaneille,

³ Indikaattoritaulukko liitteenä 1.

⁴ Haastateltavien tiedot liitteenä 2.

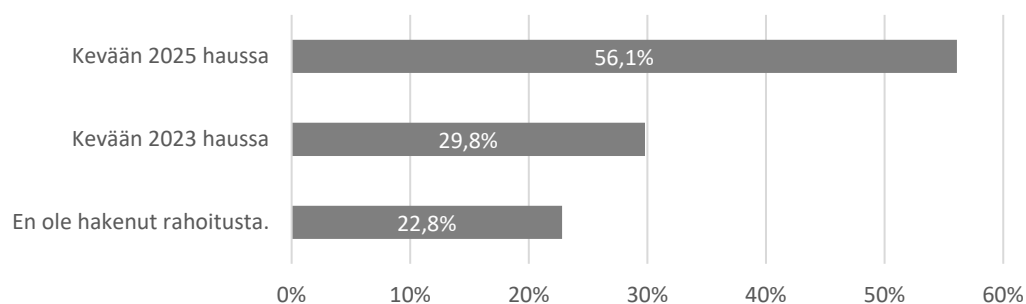
⁵ Kyselylomake liitteenä 3.

tietosuojaan asettamissa rajoitteissa mahdollisimman monelle rahoitusta hakeelle sekä yleisesti myös Luova verkko -koordinaatiohankkeen sosiaalisen median kanavissa avoimena vastauslinkkinä.

Perusjoukon kokoa ei tarkalleen ottaen tiedetty siksi, että Luova verkko -koordinaatiohankkeen toteuttamaa tuki- ja sparraustoimintaa on voinut osittain hyödyntää myös omatoimisesti. Kyselyyn saatiin yhteensä 57 vastausta. Suurin osa vastaajista kytkeytyi joko saadun hankesparrauksen tai ESR+ -rahoituksen hakemisen kautta koordinaatiohankkeen toimintaan. Vastaajamäärää voidaan suhteuttaa koordinaatiohankkeen eri toimintamuodoissa kirjattuihin osallistujamääriin. Hankesparrauksiin oli osallistunut kyselyn avaamiseen eli kevääseen 2025 mennessä 181 henkilöä, ja kokonaisuudessaan eri tilaisuuksien ja toimintojen osallistujamääräksi on koordinaatiohanketiimin mukaan kirjattu kevääseen 2025 mennessä 3164 henkilöä. Sparrauksiin ja rahoitushakuihin osallistuneita toimijoita voidaan katsoa tavoitetun suhteellisen hyvin, mutta kevyemmin koordinaatiohankkeen järjestämiin tilaisuuksiin ja toimintoihin osallistuneet toimijat jäivät mitä ilmeisimmin kyselyn vastaajajoukossa vähäisesti edustetuiksi.

Kyselyvastaajat ovat pääosin sellaisia toimijoita, jotka ovat hakeneet Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teeman ESR+ rahoitusta kahden hakukierroksen aikana joko kevään 2023 tai 2025 hakukierroksella tai molemmissa. Vastaajista noin 23 prosenttia ei hakenut ESR+ -rahoitusta kummallakaan hakukierroksella. (Kuvio 1.)

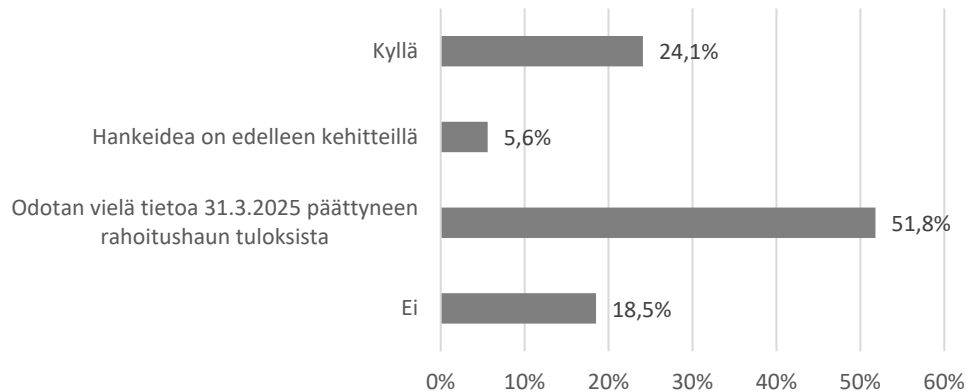
Kuvio 1. Haitko hankerahoitusta Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -instrumentista? (n=57, vastaajat pystyivät valitsemaan molemmat hakukierrokset).

Valtaosa kyselyvastaajista oli kehittänyt hankeideaansa koordinaatiohankkeen tukemana. Vastaajista noin 70 prosenttia (40 vastaajaa) oli kehittänyt ja noin 28 prosenttia (16 vastaajaa) vastaajista ei ollut kehittänyt hankeideaansa koordinaatiohankkeen tukemana. Yksi vastaaja ei vastannut tähän kysymykseen. Noin puolet vastaajista odotti vastaamishetkellä tietoa kevään 2025 haun tuloksista,

noin neljäsosa kertoi hankkeensa toteutuneen ja noin joka viidennen vastaajan hankeidea ei ollut toteutunut (Kuvio 2).

Kuvio 2. Toteutuiko hanke? (n=54).

Arviointihankkeemme haasteita olivat erityisesti arvioinnin toteutuksen ajankohta ja osin tämän takia se, että rahoitettujen hankkeiden tukemisen arviointi on ollut vaikeaa. Arviointihankkeemme loppui ja tämä raportti kirjoitettiin ennen kuin toisen, kevään 2025, hakukierroksen tulokset olivat selvillä. Tämä tarkoittaa, että Luova verkko -koordinaatiohankkeen yhtä osa-aluetta, rahoitettujen hankkeiden tukemista, niistä viestimistä ja verkostojen rakentamista, ei pystytty kovin tarkasti arvioimaan. Toisen hakukierroksen myöhäinen ajankohta suhteessa arviointiin tarkoittaa myös, että hankesparrauksen tuloksellisuutta ei voida kovin tarkasti arvioida määrällisesti; sparrattujen määriä ei esimerkiksi voitu täysin suhteuttaa rahoitettuihin hankkeisiin.

2 KOORDINAATIOHANKKE JA SEN TAUSTA

2.1. Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -rahoitus

Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) toteuttaman Luova verkko -koordinaatiohankkeen rahoituksen taustalla on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimintalinja 4: Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi (ESR+) ja sen erityistavoite 4.2. Uutta osaamista työelämään (TEM, 2022, s. 62–69). Erityistavoitteen alla on valtakunnallinen teema nimeltään Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen, jossa:

”tavoitteena on tiiviimpi yhteistyö elinkeinoelämän, oppilaitosten ja tutkimustoi-
mijoiden kanssa, jotta osaamisen uudistaminen vastaa nopeasti muuttuviin elin-
keino- ja työelämän sekä toimintaympäristön muutoksesta aiheutuviin osaamis-
tarpeisiin. (Rakennerahastot, 2025.)

Teeman tavoitteenasettelussa kuvataan ajankohtaisia ongelmia, joihin rahoituksella pyrittiin vastaamaan. Esille nostetaan erityisesti luovan ja kulttuurialan tukeminen koronapandemiasta toipumisessa. Erityisinä ongelmina mainitaan, että luovien alojen ja kulttuurialojen työttömyysaste on ollut noususuuntainen ja liikevaihto on laskenut. Euroopan unionin tasolla on esitetty, että unionin koheesiopolitiikalla tuettaisiin kulttuurisia ja sosiaalisia innovaatioita sekä muodostettaisiin luoville aloille innovatiivisia rahoitusinstrumentteja. Suomea koskevissa maa-kohtaisissa suosituksissa puhutaan aktiivisesta työvoimapolitiikasta, mukaan lukien täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet. Teeman tavoitteenasettelussa viitataan myös edellisen, Sanna Marinin, hallituksen aikana tehtyyn Luovien alojen tiekarttaan⁶, jossa esille nostetaan ekosysteemien ja verkostojen tunnistaminen ja arvoketjumuutokset, osaamispuutteet, yrityksille suunnatut kehittämispalvelut, kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen liittyvät toimenpiteet sekä arviointimenetelmät ja mittarit. (Rakennerahastot, 2025.) Petteri Orpon hallituskaudella kehittämistä on jatkettu muun muassa Luovan talouden kasvustrategialla⁷ sekä Kulttuuripoliittisella selonteolla⁸.

Teeman rahoituksella toteutetaan pilotti- ja kehittämishankkeita, jotka jakautuvat kahteen osioon. Hankkeilla pyritään ensinnäkin vahvistamaan luovia

⁶ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-568-3>

⁷ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

⁸ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>

aloja ja luovaa taloutta elinkeinorakenteen monipuolistajana, ja toiseksi pyritään vahvistamaan taide- ja kulttuurialan osaamista.

Ensin mainitussa tavoitteena on:

”...vahvistaa mm. luovien alojen liiketoimintaosaamista, kuten markkinointia, myyntiä, tuote- ja palvelukehitystä, digitaalista osaamista, IPR-osaamista, johtamista, kansainvälistymistä ja hankintaosaamista sekä maahanmuuttajien osaamista [...]” (Rakennerahastot, 2025).

Lisäksi ensimmäisessä osiossa esille nostetaan joukko moninaisia tavoitteita ja teemoja: luovan osaamisen monialaiset toimintamallit, läpileikkaavat toimintaympäristömuutokset, uudenlaisen liiketoiminnan luominen, eri alojen yhteinen tuote- ja palvelukehittämisosaaminen, yritysten osaamista, uusiutumiskykyä ja kansainvälisen tason yhteistyötä edistävä luovien alojen koulutuksen sisältöjä uudistava ja työelämäyhteistyötä vahvistava koordinaatiokokonaisuus yritysten ja oppilaitosten kesken, monialaiset toimintamallit pohjana jatkuvan oppimisen työelämälähtöisille malleille sekä innovaatio- ja osaamisverkostoille, luovan talouden ja luovien alojen palvelukokonaisuuden ja verkostojen syntyminen elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi, muotoiluosaaminen, asiakasymmärryksen lisääminen, visualisointi ja tarinankerronta, datan ja analytiikan hyödyntäminen, IP-järjestelmän käyttäjäystävällisyys, kulttuuritoimijoiden ja maailmanperintökohteiden osaamisen ja matkailullisten valmiuksien lisääminen, kulttuurireittien kehittäminen kestävän matkailun edistämiseksi, digitaalisen kulttuuriperinnön ja digitaalisten palveluiden kehittäminen, luovan ja kulttuurialan toimijoiden, kuten museoiden, kyky toimia innovaatioalustoina. (Rakennerahastot, 2025.)

Toisessa, taide- ja kulttuurialan tuotanto-osaamista koskevassa osiossa tavoitteena on muun muassa:

[...] kehittää osaamista tuottaa uusia taide- ja kulttuuripalveluita, kuten digitaalisia palveluita ja kestävän kehityksen mukaisia palveluita sekä eri väestöryhmät, ml. maahanmuuttajataustaiset, huomioon ottavia, yhdenvertaisesti tuotettuja palveluita. Tavoitteena on vahvistaa taide- ja kulttuuripalveluiden tuottajien osaamista myös mm. palveluiden laadun ja vaikuttavuuden sekä saatavuuden kehittämisessä, asiakasymmärrystä, yhdenvertaisen osallistumisen, markkinoinnin ja viestinnän sekä hyvinvoinnin ja elinvoiman vahvistamisen kehittämisessä. (Rakennerahastot, 2025.)

Lisäksi taide- ja kulttuurialan tuotanto-osaamisen osiossa kirjoitetaan seuraavista tavoitteista ja teemoista: taide- ja kulttuurialan innovaatio- ja kiertotalousosaaminen, kulttuuriympäristön kestävä kehittäminen ja ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutumista edistävien ratkaisujen kehittäminen, korjausrakentamissymmärryksen ja -osaamisen sekä maailmanperintökohteiden osaamisen

vahvistaminen, kulttuurikompetenssiin, kulttuuriseen moninaisuuteen ja demokraatiakasvatukseen liittyvä osaaminen (Rakennerahastot, 2025).

Valtakunnallisessa teemassa on ollut kaksi hakukierrosta, vuoden 2023 keväällä sekä keväällä 2025. Jälkimmäisen hakukierroksen osalta rahoituspäätöksiä ei ole vielä tehty tätä raporttia kirjoitettaessa.

Sekä vuoden 2023 että 2025 haussa valtakunnallisen teeman rahoitusta saivat hakea ”julkisoikeudelliset yhteisöt sekä yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt, joita ovat [muun muassa] erilaiset yhteisöt, yritykset, järjestöt, kunnat, oppilaitokset ja osuuskunnat (ei työryhmät, toiminimet tai yksityishenkilöt) (Rakennerahastot, 2024). Tällaiset toimijat muodostavat sekä koordinaatiohankkeen että tämän arviointiraportin kannalta olennaisen toimijaryhmän, jonka osaamisen kehitystä ja kokemuksia koordinaatiohankkeen toiminnasta aineistossamme tarkastellaan.

Hanketoiminnan kohderyhmiksi – eli yksittäisten hankkeiden omiksi kohderyhmiksi – sen sijaan määriteltiin laajemmin ”luovilla ja kulttuurialoilla toimiva työikäinen väestö, itsensä työllistäjät, yrittäjiksi aikovat, yksinyrittäjät, maahanmuuttajat, yrityksissä ja organisaatioissa työskentelevät työntekijät ja johtajat yksityisellä ja julkisella sektorilla, ml. luovaa osaamista hyödyntävät toimijat”. Lisäksi kohderyhmäksi määriteltiin ”luovan ja kulttuurialan järjestöt, yhdistykset, säätiöt, kunnat, kasvatus- ja koulutusorganisaatiot, tutkimuslaitokset, taide- ja kulttuurilaitokset sekä muut työelämän ja palveluiden kehittäjät ja niiden henkilökunta, erilaisissa muutostilanteissa olevat työnantajat ja työntekijät sekä sellaiset työssä olevat henkilöt, joiden osaaminen tarvitsee päivitystä tai joiden työelämässä pitempään pysymistä turvataan”. (Rakennerahastot, 2024.)

2.2. Luova verkko -koordinaatiohankkeen tavoitteet ja toiminta

Valtakunnallisen teeman kuvauksessa todetaan, että erillinen koordinaatiohanke fasilitoi teeman hankkeiden keskinäistä yhteistyötä, toteuttaa viestintää sekä kokoaa ja levittää parhaat käytännöt (Rakennerahastot, 2025). Taike valittiin toteuttamaan tätä koordinaatiohanketta ajalla 8.8.2022–31.12.2025. Varsinaiset rahoituspäätökset valmisteli Hämeen ELY-keskus (Taike, 2025).

Luova verkko -koordinaatiohankkeen tavoitteiden sanoittaminen on jossain määrin muuttunut hankkeen suunnittelun ja toteutuksen vaiheiden aikana, ja tavoitteita kuvataan vaihtelevasti eri dokumenteissa. Koordinaatiohankkeen tavoitteet on määritelty hankesuunnitelmassa alun perin seuraavasti: 1) innostaa ESR+ -hankehakuun mukaan myös pienet ja keskikokoiset luovan ja kulttuurialan

toimijat, 2) kohdennetun rahoitusneuvonnan, kestävyysajattelun ja yhteiskehittelyn mahdollistaminen hakumäärien kasvattamiseksi ja luovan alan toimijakentän moninaistamiseksi sekä 3) innostaa ja herättää uusia ideoita, välittää tietoa, luoda yhteistyötä ja rakentaa monialaisia ja monikansallisia verkostoja eri alojen toimijoiden välille (Taike, 2022, s. 2–3).

Luova verkko -koordinaatiohankkeen vuotta 2024 koskevassa itsearviointidokumentissa tavoitteet on puolestaan määritelty hieman eri tavalla jaotellen: 1) innostaa mukaan pieniä ja keskikokoisia kulttuurialan toimijoita ja luoda uutta rahoituspohjaa, 2) luovan alan toimijakentän moninaistaminen, 3) materiaalin ja tiedon tuottaminen ja välittäminen, 4) innostaa ja herättää uusia ideoita. Vuoden 2025 helmikuulle päivätyssä seurantaraportissa toiminta on taas kuvattu hiukan muunnellen neljän teeman alla: 1) hankehakuihin innostaminen, 2) hankeverkon tukeminen, 3) monialaisuus ja ekosysteemiajattelu sekä 4) tiedon ja uusien ajatuksien levittäminen.

Tekemissämme haastatteluissa ohjausryhmän edustajat sanoittivat tavoitteet lähinnä kolmen kokonaisuuden alle: 1) hankehakuihin innostaminen ja hankeosaamisen tukeminen, 2) jo rahoitusta saaneiden hankkeiden tukeminen ja verkostoiminen, 3) tuloksista viestiminen ja laajempi yhteiskunnallinen vaikuttavuus tai vaikuttaminen yleisesti toimijakenttään.

Koordinaatiohanketta on toteuttanut konkreettisesti Taiteen edistämiskeskuksessa neljän henkilön hanketiimi. Valtakunnallisella Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teemalla on johtoryhmä, jonka puheenjohtajuus on opetus- ja kulttuuriministeriön edustajalla. Johtoryhmässä on edustus myös työ- ja elinkeinoministeriöstä. Lisäksi jäsenenä on muun muassa tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden edustajia, etujärjestöjä ja maakuntaliittoja. Johtoryhmä päättää myönnettävästä hankerahoituksesta Hämeen ELY-keskuksen esityksen pohjalta. Johtoryhmä sekä ministeriöiden työryhmä päättävät kunkin hakukierroksen osalta, mitä kriteereitä Euroopan komission määräämästä valintaperusteiden listasta sovelletaan rahoituspäätöksissä, vaikkakin tällaisia kansallisesti valittavissa olevia kriteereitä on vain pieni osa kokonaiskriteeristöstä. Johtoryhmän taustalla toimii myös epävirallisempi niin sanottu valmistelutyöryhmä, jossa on hanketiimin, rahoittajan (Hämeen ELY-keskus) ja kahden keskeisen ministeriön (OKM ja TEM) edustus.

Varsinaista Luova verkko -koordinaatiohankkeen toimintaa ohjaa hankkeen oma ohjausryhmä, jossa on myös sekä OKM- että TEM-edustus ja myös muita luovien alojen ja kulttuurialan organisaatioiden edustajia.

Koordinaatiohanke on toteuttanut monenlaisia toimenpiteitä. Raportin kirjoittamishetkellä hankkeen ydintoimintana näyttäytyy hankehakijoille ja

mahdollisille hankehakijoille tarjottu tuki. Koordinaatiohanke järjesti Ideasta hankkeeksi -työpajoja, idea- ja hakemussparrauksia sekä yhdessä rahoittajan, eli Hämeen ELY-keskuksen kanssa, rahoitus- ja hakuinfotilaisuuksia. Tarjolla on myös jatkuvasti ollut erilaisia hakua tukevia materiaaleja ja ohjeita. Ensisijaisesti on tarjottu apua valtakunnallisiin ESR+ -hakuihin, mutta tarvittaessa tukea on saanut myös alueellisiin hakuihin. Koordinaatiohanke on lisäksi käynyt keskusteluja kulttuurialan ja luovien alojen järjestöjen kanssa niin sanotuissa toimialatapaamisissa, joissa on kartoitettu omilla aloillaan keskeisten toimijoiden havainnoimia haasteita ja pohdittu kehittämiskohteita, joihin voisi löytää ratkaisun valtakunnallisella ESR+ haulla.

Koordinaatiohanke on myös järjestänyt webinaareja sekä käytännön hakutiedon levittämiseksi että laajemmin keskustelun herättämiseksi alan kehitystarpeista ja tulevaisuuden näkymistä. Luovalla verkolla on sosiaalisen median kanava LinkedIn-palvelussa. Lisäksi on toteutettu niin sanottuja tulevaisuusseminaareja, joissa on keskusteltu ajankohtaisista ja tulevaisuuden kannalta merkittävistä ilmiöistä luovilla aloilla ja kulttuurialalla. Lisäksi Suomen Yrittäjien kanssa yhteistyössä on järjestetty Eloon! -kiertuetta, jossa on keskusteltu alueellisesti ja paikallisesti kulttuurin ja luovien alojen merkityksestä elinvoiman kannalta. Jo rahoitettujen hankkeiden yhteistyön tukemiseksi on järjestetty myös niin sanotun hankeverkoston tapaamisia.

Toteuttamassamme kyselyssä erityisesti tuki hankehakuun nousee tärkeäksi toiminnan osa-alueeksi (Taulukko 1). Suurin osa vastaajista (75,4 %) raportoi osallistuneensa johonkin hankehaun tukitoiminnoista. Lähes sama osuus vastaajista on myös tutustunut Luovan verkon koostamiin materiaaleihin omatoimisesti (70,2 %). Tietoa välittäviin webinaareihin osallistui hieman alle puolet vastaajista.

Taulukko 1. Millaiseen Luova verkko -koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan olet osallistunut? (n=57).

Osallistumismuoto	Osallistujamäärä	Prosenttia vastaajista
Tuki hankehakuun: Ideasta hankkeeksi -työpajat, rahoitus- ja hakuinfot, ideasparraukset tai hakemussparraukset, toimialatapaamiset	43	75,4 %
Olen tutustunut Luovan verkon materiaaleihin itsekseni	40	70,2 %
Tietoa välittävät webinaarit	27	47,4 %
Verkostoituminen ja vertaisoppiminen: hankeverkoston tapaamiset	23	40,4 %
Tulevaisuusseminaarit	11	19,3 %
Eloon! -kiertue	3	5,3 %
En ole osallistunut Luovan verkon järjestämiin tilaisuuksiin tai saanut hankesparrausta.	1	1,8 %

2.3. Koordinaatiohanke osana hankejatkumoa

Luovia aloja on resursoitu EU:n rakennerahastojen tuella kahden vuosikymmenen ajan neljällä EU-ohjelmakaudella vuosina 2000–2006, 2007–2013 ja 2014–2020 sekä nyt käynnissä olevalla vuonna 2022 alkaneella ja vuoteen 2027 kestäväällä ohjelmakaudella. Luova verkko -koordinaatiohanke on osa luovien alojen kehitysjatkumoa, jossa tehtävinä on ollut liiketoimintaosaamisen, kilpailukyvyn, kasvun, kansainvälistymisen ja verkostoitumisen tukeminen. Vaikkakin toteutettujen koordinaatiohankkeiden tehtävä yleisesti ottaen on ollut luovien alojen kehittäminen monin tavoin, on kultakin ohjelmakaudelta löydettävissä omia erityispiirteitä.

2000-luvun alussa varsinaista koordinaatiohanketta ei vielä ollut. Luovien alojen kehittämistoimintaa leimasi useiden yksittäisten, usein eri taiteen ja kulttuurin aloihin keskittyneiden kehittämishankkeiden kirjo, joita rahoittivat useat eri viranomaiset (esim. Opetusministeriö, 2006). Moninaisten ja laajasti eri maantieteellisillä alueilla tapahtuvien kehittämistoimenpiteiden myötä tunnistettiin tarpeita koordinoitulle toimintamallille (emt.; ks. Kaunisharju, 2009). Ajalla 1.1.2005–30.6.2006 toteutettiin Luovien alojen yritystoiminnan kehittämishanke, jonka tavoitteena oli luoda Suomeen kansallinen, verkostomainen toimintamalli luovien alojen yritystoiminnan kehittämiseksi. Hankkeen tarkoituksena oli vahvistaa alan kehittämistoimintaa eri ohjelmien ja rahoitusten kautta, edistää luovien alojen yritystoiminnan kasvua Suomessa, parantaa luovien alojen yrittäjien mahdollisuuksia kehittää liiketoimintaansa sekä parantaa luovien alojen yrittäjien, muiden yrittäjien ja kehittäjätahojen vuorovaikutusta. (Opetusministeriö, 2006, s. 8.) Kehittämishankkeen tavoiteasetannan voidaan katsoa toimineen viitekehyksenä seuraavien ohjelmakausien koordinoitulle toimintamallille.

Vuosina 2007–2014 *Luova Suomi* koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa valtakunnallista Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmaa (osa Euroopan sosiaalirahaston ohjelmakautta 2007–2013). Kehitysohjelman rahoittavana viranomaisena toimi Hämeen ELY-keskus. Koordinaatiosta vastasi Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus yhteistyössä Seinäjoen, Helsingin ja Tampereen kaupunkien, Sibelius-Akatemian ja Jyväskylän seudun kehittämisyritys Jykes Oy:n sekä Luova Suomi Etelä-Savossa -hankkeen kanssa.

Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmasta rahoitettiin 42 hanketta, joiden tavoitteena oli edistää luovien alojen toimijoiden osaamista ja yhteistyötä sekä tuottaa uudenlaisia toimintamalleja luovien alojen kasvun ja kansainvälistymisen tueksi (Rajahonka & Raitasuo, 2015, s.

1). Rahoitetuista hankkeista yksi oli Luova Suomi -koordinaatiohanke, jonka tavoitteena oli ”edistää kehittämisohjelmasta rahoitettujen hankkeiden, muiden luovien alojen ja talouden kehittäjien, päättäjien, rahoittajien sekä yrittäjien ja ammatinharjoittajien välistä vuoropuhelua, hyvien käytäntöjen leviämistä ja tiedonvaihtoa” (emt., s. 97). Lisäksi hankkeen tehtäviin kuului kansallisen ja kansainvälisen verkostoitumisen mahdollistaminen ja alaa koskeva tiedontuotanto.

Ohjelmakaudella *Kestävää kasvua ja työtä vuosina 2014–2021* luovien alojen toiminnan kehittäminen jatkui verkostomaisissa rakenteissa. Vuosina 2015–2017 Taideyliopisto koordinoi *Creative and Inclusive Finland – Luova ja osallistava Suomi – Kreativa delaktiga Finland* -projektia. Sen verkostomaisessa toiminnassa yhdistyi kaksi toimenpidekokonaisuutta: Luovaa osaamista ja Osallistamalla osaamista -toimenpidekokonaisuuksien kautta rahoitettujen ESR-hankkeiden koordinointi ja aktivointi. (Uniarts, 2018.) Hankkeen alla toimi yhteensä 24 hanketta, joista 15 oli Luovaa osaamista ja 9 Osallistamalla osaamista -toimenpidealueilta. Koordinaatiohanke kuvasi toimintaansa seuraavasti:

”Creative and Inclusive Finland on sateenvarjo ESR-rahoitusohjelman kautta toteutettaville hankkeille. Se tukee hankkeiden toimintaa, auttaa hankkeita pääsemään tavoitteisiinsa sekä kertoo laajasti hankkeiden toiminnasta. Se myös aktivoi ja tukee alan toimijoita hankehakujen yhteydessä.” (Uniarts, 2018.)

Kolmivuotisen Taideyliopiston koordinoinnin jälkeen Creative and Inclusive Finland -verkoston toiminta päättyi vuoden 2018 alussa ja koordinaatiovastuut jakautuivat kahdelle eri toimenpidekokonaisuudesta vastaavalle toimijalle: Agma ry:lle ja Metropolia AMK:lle.

Luovan osaamisen toimenpidekokonaisuutta koordinoi Agma ry (Luovan talouden agentit ja managerit yhdistys) *Creative Finland* -hankenimellä. AGMA perustettiin noin 20 agentin ja agentiksi aikovan yrittäjän toimesta osana edellisellä ohjelmakaudella rahoitettua Sillanrakentajat-valmennusprojektia vuonna 2009 (Agma, 2025). Koordinaatiohankkeen kuvattiin olevan luovan osaamisen alusta, jossa nostetaan esiin parhaita kansallisia ja kansainvälisiä käytäntöjä ja keskitytään ymmärrettävään ja käytännönläheiseen toimintaan. Keskeisiksi toiminnan tavoitteiksi määriteltiin viestintä ja vaikuttaminen sekä toimijoiden ja verkostojen yhteen kokoaminen erilaisen osaamisen yhdistämiseksi. (Agma, 2018.)

Osallistamalla osaamista -kokonaisuutta koordinoi Metropolia-ammattikorkeakoulu. Hanke nimeltään *Osoma – Osallistamalla osaamista* (2018–2021) keskittyi valtakunnallisiin ESR-rahoitettuihin nuorten osallisuutta ja arjen hyvinvointia kehittäneisiin hankkeisiin. Hankkeissa keskeisessä asemassa olivat

erityisesti kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön ammattilaisten yhteistyö. (Halonen, 2021.)

Osuma – Osallistamalla osaamista (2018–2020) ja sen edeltäjä Luova ja osallistava Suomi (2015–2017) koordinaatiohankkeet tukivat kansallisen Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -rakennerahasto-ohjelman toteutusta osallistamalla osaamista toimenpidekokonaisuuden osalta. Kokonaisuuden tavoitteena oli vahvistaa nuorten osallisuutta ja arjen hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön ammattilaisten keskinäisen yhteistyön avulla (Halonen, 2021, s. 3). Ohjelmakaudella Osallistamalla osaamista -toimenpideohjelman verkostossa toteutettiin 21 hanketta.

Kuvio 3 esittää tiivistetysti Luova verkko -koordinaatiohankkeen osana EU:n rakennerahastojen rahoitusta koordinoineiden tai sen avulla kehitystyötä tehneiden hankkeiden jatkumoa.

Kuvio 3. Koordinaatiohankkeiden jatkumo.

3 KOORDINAATIOHANKKEEN VAIKUTTAVUUS

3.1. Näkemyksiä hankkeen lähtökohdista ja toiminnasta

Ennen kuin käydään tarkemmin läpi Luova verkko -koordinaatiohankkeen vaikutavuutta luomiemme indikaattoreiden kautta, tarkastellaan taustoittavasti keräämämme haastatteluaineiston kautta muodostuvaa yleiskuvaa koordinaatiohankkeen lähtökohdista ja toimintamuodoista.

Koordinaatiohankkeen lähtökohta oli jossain määrin hankala. Ensinnäkin hankkeen alkuvaiheeseen liittyi käytännön aikatauluongelma, joka saattoi osaltaan vaikeuttaa entisestään hankkeen tavoitteiden hienosäätämistä ja toimijakentän tarpeiden tunnistamista. Koordinaatiohankkeelle myönnettiin rahoitus vain hieman ennen ESR+ -hakuinstrumentin ensimmäistä hakukierrosta. Lisäksi koordinaatiohanke sai hakukriteerit tiedoksi vasta ensimmäisen hakukierroksen alkaessa. Tämä aiheutti sen, että erityisesti hankkeen alkuvaiheen toimenpiteet tehtiin kiireessä hanketiimin orientoituessa ja yrittäessä päästä hakuinstrumentin tahtiin.

Toiseksi haasteena olivat kenties liialliset odotukset siitä, mitä koordinaatiohanke voisi lyhyessä ajassa ja varsin tiukoissa reunaehdoissa saada aikaan. Koordinaatiohankkeen tavoitteet asetettiin hankesuunnitelmassa varsin kunnianhimoisesti suhteessa siihen, mitä hankekauden aikana käytössä olevilla resursseilla ja suhteessa toimintaympäristön haasteisiin voitiin olettaa saavutettavan. Joidenkin haastateltavien mukaan koordinaatiohankkeen toiminnan taustaksi oli myös asetettu epävirallinen toive siitä, että koordinaatiohanke pystyisi ohjaamaan kulttuurialan budjettileikkauksista kärsineitä toimijoita avautuneen rahoituslähteen äärelle. Haastatteluissa tuotiin esille, että Luovan ja kulttuurialan rahoitusväjeen paikkaaminen ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole ESR+ -koordinaatiohankkeen tehtävä.

Haastatteluissa tuotiin myös esille, että erityisesti potentiaalisten hankehakijoiden joukon laajentamisessa ei suhteutettu tavoitteita ESR+ -hakuinstrumentin asettamien reunaehtojen mukaisesti. Osa haastateltavista näki, että koordinaatiohankkeen alussa ja alkupuolella tavoiteltiin liiaksi kulttuurialan ja luovien alojen pieniä toimijoita, joilla ei ole esimerkiksi toimintansa pienen taloudellisen volyymin ja heikon rahoituspohjansa vuoksi käytännön edellytyksiä toimia ESR+ -rahoituksella, johon liittyy esimerkiksi maksatusten viive suhteessa toteutettavaan hanketoimintaan. Tältä osin rahoittaja, Hämeen ELY-keskus, onnistui kuitenkin avaamaan hakuprosessia koordinaatiohankkeen ja kansallisen teeman johtoryhmän toiveiden mukaisesti toisella hakukierroksella vuonna 2025 ottamalla käyttöön

niin sanotun kertakorvausmallin, jossa rahoitusta saadaan hakijan käyttöön osittain (korkeintaan 30 % rahoituksesta) etupainotteisesti.

Joidenkin haastateltavien näkemyksissä tuli esille erityisesti koordinaatiohankkeen alkuvaiheen osalta toiminnan liiallinen rönsyäminen useisiin suuntiin ja kohdejoukkoihin. Näiden näkemysten yhteydessä tuotiin kuitenkin esille, että koordinaatiohankkeen edetessä hanketiimi on pystynyt karsimaan tehottomaksi tai vaikuttamattomaksi osoittautunutta toimintaa ja ainakin jossain määrin keskittymään sellaiseen toimintaan, jolla vaikuttaa olevan suurempi vaikutus. Esimerkiksi maantieteellistä kattavuutta on joiltain osin vähennetty ja keskitytty toimintaan siellä, missä toimijoita ja potentiaalisia hankehakijoita on eniten. Myös toimijoiden kokoluokkaa ja tästä johtuvaa konkreettista kykyä hakea ja toteuttaa ESR+-hankkeita, on pystytty koordinaatiohankkeen jatkuessa arvioimaan paremmin ja kohdistamaan sparraustoimintaa todennäköisimmin rahoitusta saaviin toimijoihin.

Koordinaatiohankkeessa on toteutettu monia toimenpiteitä työpajoista webinaareihin, erilaisiin oheisaineistoihin ja -materiaaleihin sekä lukuisiin erilaisiin luovien alojen tapahtumiin hyvin laajallakin maantieteellisellä kattavuudella eri puolilla Suomea. Jotkut haastateltavat toivatkin yleisenä huomiona esille, että hankkeessa olisi voitu toteuttaa vähemmän mutta vaikuttavampaa toimintaa.

Yleisenä havaintona osa haastateltavista totesi myös, että runsaine toimenpiteineen hanke on ajoittain vaikuttanut enemmän toimeenpanevalta kuin koordinoivalta hankkeelta. Kuitenkin koordinaatiohankkeen edetessä toiminnan on koettu muuttuneen enemmän koordinoivaan, siis alkuperäisen tavoitteen mukaiseen, suuntaan. Toimeenpanevalla toiminnalla tarkoitettiin siis sitä, että hanketiimi on suurelta osin toteuttanut itse erilaisia tilaisuuksia ja viestintätoimenpiteitä sen sijaan, että se olisi esimerkiksi yhdessä muiden jo vakiintuneiden kulttuurialan ja luovien alojen kentän toimijoiden kanssa tiedottanut asioista tai luonut yhteyksiä jo olemassa olevien toimijoiden välille eri hallinnonaloilla niin, että kulttuurialaa ja luovia toimialoja olisi yleisellä tasolla kehitetty. Esitetyssä kritiikissä on osaltaan kyse myös eräänlaisen mikro- ja makrotason toiminnan painottamisesta koordinaatiohankkeen toiminnassa.

3.2. Rahoitus ja hakijajoukko

Tässä osiossa vastataan siihen, miten hanke on onnistunut laajentamaan potentiaalista hakijajoukkoa luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden osalta.

Luovan verkon lähtökohdat ESR+ -hakuinstrumentin hakijajoukon laajentamiseen olivat kahdella tapaa vaikeat. Ensinnäkin on vain rajattu joukko potentiaalisia hakijoita/hakijaorganisaatioita, jotka pystyvät laatimaan uskottavan hakemuksen, jolla on realistiset mahdollisuudet edetä hakuprosessissa ja mahdollisesti saada lopulta rahoitusta. Tällaisilla toimijoilla on hakuprosessiin ryhtymiseen tarvittavat henkilöresurssit ja osaaminen sekä mahdollisesti kokemusta ESR-hakuprosessista tai hankerahoituksen hakemisesta ylipäättään. Toiseksi on myös rajattu joukko sellaisia toimijoita, jotka pystyvät konkreettisesti toteuttamaan ESR+ -rahoitetun hankkeen. Toisin sanoen potentiaalisilla hanketoimijoilla täytyy olla riittävä rahoituspohja jo ennen hankerahoitusta ja sen aikana. Molemmat kriteerit täyttäviä tyypillisiä hakijatahoja ovat aikaisemmilla hankekausilla olleet esimerkiksi suurehkot tutkimus- ja koulutusorganisaatiot.

Luova verkko -koordinaatiohanke pyrki vaikuttamaan kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden kykyyn hakea ESR+ -hankerahoitusta. Käytännössä kuitenkin erityisesti ensimmäisellä hakukierroksella päädyttiin tilanteeseen, jossa hankesparraus ja hankehakuosaamisen tukeminen kohdistuivat paljolti sellaisille taahoille, jotka pystyivät vähintäänkin sparrauksen jälkeen osallistumaan hankehaakuun, mutta joiden toiminnan volyymi ja taloudelliset resurssit eivät olleet riittävät mahdollisen ESR+ -rahoitetun hankkeen toteuttamiseen.

Ensimmäisellä hakukierroksella aikaisemmin ESR+ -hakuprosesseissa menestyneet tahot, erityisesti ammattikorkeakoulut, saivat rahoitusta, olkoonkin, että osassa hankkeista oli myös mukana pienempiä toimijoita kumppaneina. Kaikkea jaettavissa ollutta rahoitusta ei ensimmäisellä hakukierroksella ylipäättään jaettu, sillä hakemusten ei katsottu olevan riittävän laadukkaita. Tämä johti haastattavien mukaan pienten kulttuurialan toimijoiden pettymykseen suhteessa hakuinstrumenttiin ja osin myös koordinaatiohankkeen rahoitusmahdollisuuksia koskevaan viestintään.

Haastatteluissa puhuttiinkin siitä, että on määritettävä pieni toimija suhteessa toiminnan kontekstiin. Merkille pantavaa on, että Luovan verkon hankesuunnitelmassa mainittu pieni toimija tarkoittaa kulttuurialan ja luovien alojen toimintaympäristössä eri asiaa kuin pieni toimija ESR+ -hakuinstrumentin kontekstissa. Kulttuurialan ja luovan alan pieni toimija on käytännössä esimerkiksi yksinyrittäjä, kun taas pienen kokoluokan ESR+ -hakija voi tarkoittaa paljon

suurempaa organisaatiota mutta kuitenkin pienempää kuin esimerkiksi satojen tai tuhansien työntekijöiden organisaatio, joita on tyypillisesti ESR+ -rahoituksen saajien joukossa.

Toisella hakukierroksella Hämeen ELY-keskus otti käyttöön myös Luovan ja kulttuurialan innovaatio ja osaaminen -teeman osalta niin sanotun kertakorvausmallin, jolla pyrittiin madaltamaan kynnystä ESR+ -hankkeiden hakemiseen ja toteuttamiseen. Kertakorvausmalli tarkoittaa käytännössä, että hankkeen toteuttaja saa rahoituksesta käyttöönsä korkeintaan 30 % heti hankkeen alussa. Tällaisten hankkeiden maksimikoko määriteltiin 200 000 euroon. Tällä pyrittiin siihen, että potentiaalisten hakijoiden joukkoa voitaisiin ainakin jossain määrin laajentaa, vaikka samat perustavanlaatuiset ongelmat rajaavat silti kulttuurialan ja luovan alan toimijoiden kykyä hakea ja toteuttaa hankkeita. Hakijan omaan perusrahoitukseen on esimerkiksi saattanut kohdistua viimeaikaisia budjettileikkauksia, jotka vaikuttavat kykyyn tehdä kehittämistoimintaa välittömän perustoiminnan lisäksi.

Taulukosta 2 käy ilmi, että kyselyvastaajissa hankeideoiden vastuulliset toteuttajatahot olivat useimmiten tutkimus- tai koulutusorganisaatioita (noin 41 % vastaajista). Myös taide- tai kulttuurialan yhdistykset (noin 22 % vastaajista) nousivat esiin muista organisaatiotyypeistä hankkeiden vastuullisina toteuttajatahoina. Myös vastaajien rooleista ja asemista kysyttäessä tutkimus- tai koulutusorganisaatiot sekä kulttuurialan yhdistykset nousivat selkeimmin esille (Taulukko 3). Taide- ja kulttuurialan yhdistysten nousemista esille voi koordinaatiohankkeen tekemien toimien lisäksi osaltaan selittää niin sanotun kertakorvausmallin käyttöönotto toisella hankehakukierroksella.

Taulukko 2. Mikä on hankkeen tai hankeidean vastuullinen toteuttajataho? (n=54).

Vastuullinen toteuttajataho	Lukumäärä	Prosenttia vastaajista
Tutkimus- tai koulutusorganisaatio	22	40,7 %
Taide- tai kulttuurialan yhdistys	12	22,2 %
Luova alan yritys	6	11,1 %
Muu	4	7,4 %
Taiteen ja kulttuurin edunvalvontaorganisaatio	3	5,6 %
Kunta / kaupunki	3	5,6 %
Taide- ja kulttuurilaitos	3	5,6 %
Säätiö	1	1,8 %
Osuuskunta	0	0 %

Taulukko 3. Millaisessa roolissa tai asemassa ensisijaisesti osallistuit Luova verkko -koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan? (n=56).

Rooli tai asema	Lukumäärä	Prosenttia vastaajista
Tutkimus- tai koulutusorganisaation edustajana	23	41,1 %
Kulttuurialan yhdistyksen edustajana	14	25,0 %
Luovan alan yrityksen edustajana	5	8,9 %
Taiteen ja kulttuurin edunvalvontaorganisaation edustajana	4	7,1 %
Kunnan / kaupungin edustajana	4	7,1 %
Taide- ja kulttuurilaitoksen edustajana	2	3,6 %
Kulttuurialan osuuskunnan edustajana	1	1,8 %
Säätiön edustajana	1	1,8 %
Luovan alan yksityrittäjänä	1	1,8 %
Muu rooli tai asema, mikä:	1	1,8 %
Taiteellisen työryhmän edustajana	0	0 %
Yksittäisenä taiteilijana	0	0 %

Ensimmäisellä hakukierroksella rahoitusta sai 9 hanketta. Yhtä hanketta lukuun ottamatta rahoitusta saaneet päähakijat olivat tutkimus- ja koulutusorganisaatioita. Kahdessa hankkeessa oli päähakijan lisäksi mukana myös järjestötoimija, ja yhden hankkeen päähakijana oli järjestötoimija. Ensimmäisessä haussa hakijoita oli yli 80, mutta vain 30 täytti kaikki rahoitusinstrumentin valintaperusteet. Hakijoista 39 oli osallistunut Luova verkko -koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan, ja kaksi näistä osallistujista sai rahoitusta ensimmäisellä kierroksella.

Haastatteluissa puhuttiin ensimmäisen hakukierroksen jälkeisestä pettyneestä palautteesta, jossa sparrauksiin ja hankehakuun osallistuneet pienet toimijat kokivat, että suuret tutkimus- ja koulutusorganisaatiot tyypillisinä ESR+ -hakijoina olivat keränneet tälläkin kertaa rahoituksen. Myös kyselyn avoimissa vastauskentissä tuotiin esille pettymystä siitä, että rahoitusinstrumentti ei sovellu pienille toimijoille:

[...] meidän ideat torpattiin [...] niin homma jäi jäihin ja se oli jo neljäs hankeidea jota kirjoitettiin. Iski turhautuminen ja väsymys kun meidän todellisuutta ei hyväksytty rahoitusinstrumentteihin.

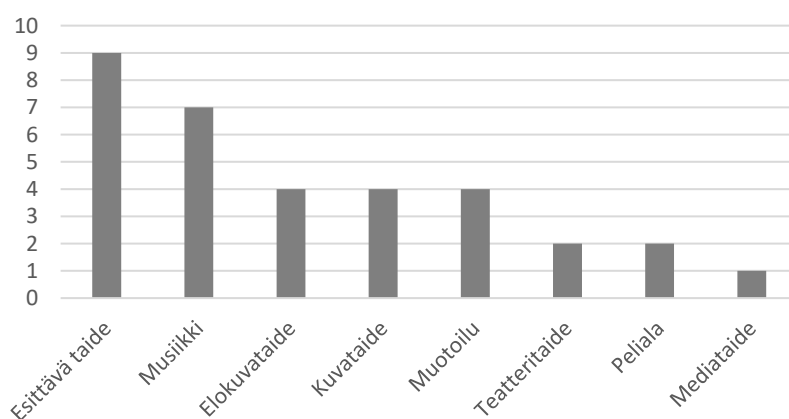
Rahoitusmekanismi on korkeakoulujen keino tehdä hanketoimintaa.

Ei ole rahaa. Ei ole aikaa edes hakea rahoitusta, johon menee valtavasti aikaa.

Meillä on ollut [koordinaatiohankkeen kanssa] erittäin hyvä kehityskeskustelu jonka kautta tulimme siihen tulokseen että ESR+ rahoitus ei ole meille sopiva rahoituskanava. Olemme varmoja että hanke olisi sopinut ESR+ rahoitukseen mutta rahoituksen toteutus pakotti meidät jättämään hakemuksen kesken. Pienenä yhdistyksenä ei löytyy varoja, joilla voisi kattaa hankkeen kuluja ja saada rahoitusta jälkikäteen.

Hanketoimijoiden koon lisäksi voidaan tarkastella, millaisia toimijoita ja millaisin ideoilla oli mukana koordinaatiohankkeen toiminnassa ja mahdollisesti rahoitusta hakemassa. Hakeneiden tai sparrattujen toimijoiden koostumuksesta saa jonkinasteisen kuvan tarkastelemalla kyselyvastaajiemme ilmoittamia hankkeidensa koskevia taiteenaloja (Kuvio 4).⁹ Taiteenaloista tai sisällöistä esille nousivat erityisesti esittävä taide ja musiikki ja mainintoja oli myös elokuvataiteesta, kuvataiteesta, muotoilusta, teatterista, pelialasta sekä mediataiteesta.

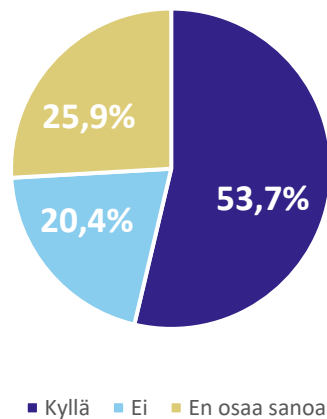
Kuvio 4. Kyselyvastaajien hankkeidensa yhteydessä mainitsevat taiteenalat tai muut sisältöä kuvaavat alat, avokysymys ryhmiteltynä, mainintojen lkm, (n=43).

Hakijajoukon laajentumistavoitetta voidaan arvioida myös (potentiaalis-
ten) hankehakijoiden näkökulmasta suhteuttaen koordinaatiohankkeen toimintaa
sen taustalla tai rinnalla toimivaan varsinaiseen rahoitusmekanismiin (Kuvio 5).
Toisin sanoen voidaan tarkastella, millaiseksi potentiaaliset rahoitettavat ja spar-
rattavat arvioivat rahoitusinstrumentin hyödyn itselleen. Noin 54 prosenttia kyse-
lyvastaajista oli sitä mieltä, että Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen tee-
man ESR+ -rahoitusinstrumentti avasi uusia mahdollisuuksia toiminnan ja ideoiden
toteuttamiseen. Noin joka viides vastasi kielteisesti, ja noin joka viidennes ei osan-
nut sanoa mielipidettään. Suhtautuminen rahoitusinstrumenttiin oli siis suhteelli-
sen positiivista kyselyvastaajien joukossa, ottaen huomioon, että haastatteluissa
rahoitusinstrumentin tiukoista kriteereistä oltiin huolissaan. On silti huomioitava,
että kyselyvastaajista suuri osa edusti tutkimus- ja koulutusorganisaatioita, jotka
ovat tyypillisesti menestyneet rahoitushauissa.

⁹ Kysymys 9. Kirjoita kolme hankkeen sisältöä parhaiten kuvaavaa alaa (esim. taiteenala tai am-
matillisen erityisosaamisen alue).

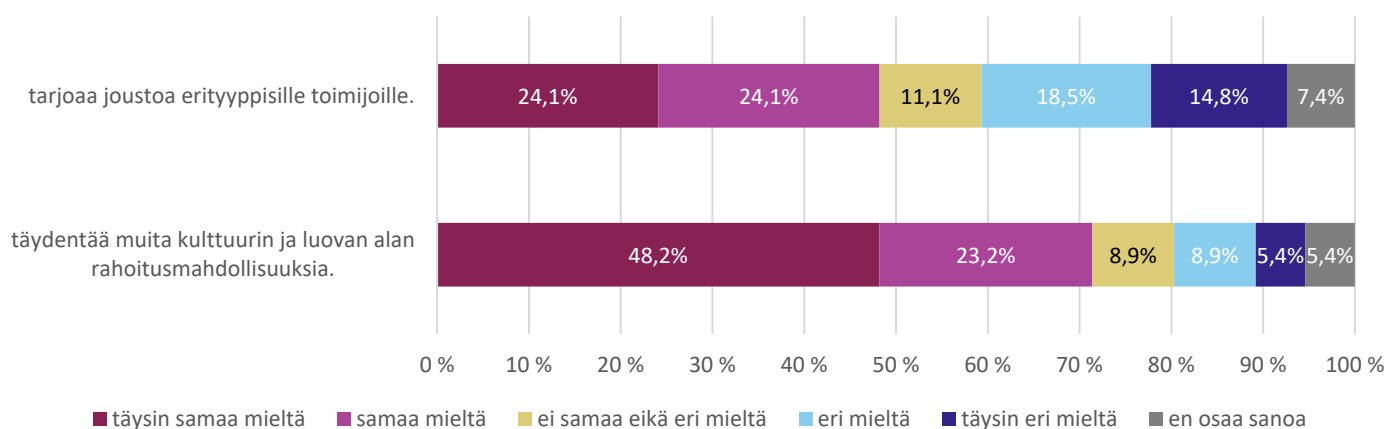
Kuvio 5. Avasiko ESR+ -rahoitusinstrumentti (Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teema) uusia mahdollisuuksia toimintasi ja ideoidesi toteuttamiseen? (n=54).

Rahoitusinstrumentin ominaisuuksiin suhtautuminen avautuu tarkemmin kuvion 6 avulla. Lähes puolet (48,2 %) vastaajista oli samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että instrumentti tarjoaa joustoa erityyppisille toimijoille. Kuitenkin yli 18 prosenttia oli eri mieltä ja noin 15 prosenttia täysin eri mieltä väitteestä. Näissä vastauksissa tulee todennäköisesti esille haastatteluissakin mainittu sparrattujen luovien alojen ja kulttuurialan pienten toimijoiden pettymys siihen, että heidän hankeideansa ja omat toimintamahdollisuutensa eivät olleet sopivia ESR+ -hankkeen toteuttamiseen.

Suurin osa vastaajista (71,4 %) oli kuitenkin samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että instrumentti täydentää muita kulttuurin ja luovan alan rahoitusmahdollisuuksia. Yleisellä tasolla oltiin siis ilmeisesti tyytyväisiä siihen, että kulttuuri- ja luovan alan innovaatio-osaamisen kehittämistä rahoitetaan, mutta käytännössä harva hakija on kelpo toteuttaja.

Kuvio 6. Arvioi, miten ESR+ -rahoitusinstrumentti sopii omiin rahoitustarpeisiisi ja toimintaasi. Instrumentti... (n=56).

Luomiemme indikaattorien avulla on mahdollista arvioida, miten koordinaatiohanke on onnistunut laajentamaan potentiaalista hakijajoukkoa kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden osalta (Taulukko 4). Indikaattoreista käy ilmi, että ensimmäisellä hakukierroksella jo aikaisemmin ESR+ -hauissa menestyneet toimijat, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, menestyivät nytkin. Sparraustoiminta ei useimpien sparrattujen kohdalla johtanut rahoituksen saamiseen, osittain johtuen hakemusten puutteellisesta laadusta ja osittain rahoitusinstrumentin joustamattomuudesta. Koordinaatiohanke on kuitenkin onnistunut siinä, että se on lisännyt rahoitusinstrumentin näkyvyyttä kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden joukossa ja että hakijajoukon koostumus on monipuolistunut.

Taulukko 4. Hakijajoukkoa ja sen laajentumista koskevat indikaattorit.

Indikaattori	Kysymys	Havainnot
Toimintaan osallistuneiden osuus rahoitusta saaneista	Kuinka moni rahoitusta hake-neista sparratuista on saanut rahoitusta?	Ensimmäisellä hakukierroksella kaksi sparrattua toimijaa sai rahoitusta. Sparraus kohdistui osin resursseiltaan liian pienille toimijoille, joilla ei ollut mahdollisuutta ESR+ -hankkeiden toteuttamiseen.
Rahoituksen lisäarvo luovan alan kehittämisessä	Mikä on hankeinstrumentin rahoituksen lisäarvo suhteessa muihin rahoitusinstrumentteihin?	Rahoitus täydentää muita kulttuurin ja luovien alojen rahoitusmahdollisuuksia, mutta suuri osa toimijoista ei ominaisuuksiensa vuoksi kelpaa hanketoteuttajaksi.
Hakijajoukon koostumuksen monipuolisuus	Kuinka paljon sparrattujen ja hakijoiden joukossa on uusia tai uudentyypisiä toimijoita?	Koordinaatiohanke on tehnyt rahoitusinstrumenttia onnistuneesti näkyväksi kulttuurialan pienillekin toimijoille, mutta pisimmälle hankkeidensa kanssa ovat päässeet ja rahoitusta saaneet jo aikaisemmin ESR+ -hauissa menestyneet toimijat. Sparraus on kuitenkin johtanut kahteen rahoitettuun hankkeeseen sekä korkeakoulun ja järjestötoimijan yhteistyöhön. Lisäksi yksi päähanketoteuttaja on järjestötoimija.

3.3. Toimijoiden hankeosaaminen

Tässä osiossa vastataan siihen, miten koordinaatiohanke on kehittänyt toimintaan osallistuneiden luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden hankeosaamista.

Haastatteluissa puhuttiin siitä, mitä hankeosaamisen kehittämällä tarkoitetaan Luova verkko -koordinaatiohankkeen yhteydessä ja millaisten toimijoiden hankeosaamista tulisi edistää. Lähtökohtaisesti hankkeen suunnitelmassa on kirjoitettu ESR+ -hakuinstrumenttiin liittyvän hankevalmistelu- ja hankeosaamisen tukemisesta ja kehittämisestä. Haastatteluissa tuotiin kuitenkin esille niin hanke-
tiimin kuin joidenkin muidenkin haastateltavien näkökulmasta, että hankeosaamisen kehittäminen laajeni väistämättä myös yleiseksi hankeosaamisen kehittämiseksi. Vaikka koordinaatiohankkeen järjestämissä sparrauksissa käytiin läpi lähtökohtaisesti ESR+ -hakuprosessia, potentiaalisille hankehakijoille on tarjottu vähintäänkin epäsuorasti myös yleisempää ideoinnin tukea kaikenlaiseen hankehakemiseen. Hakijoita on myös tarpeen mukaan ohjattu muiden rahoituskanavien äärelle. Ideasta hankkeeksi -korttipakka on myös hyvä esimerkki sellaisesta tarjolla olleesta hankehaun tukimateriaalista, joka tukee varsin yleisellä tasolla monenlaisien toimijoiden kykyä ideoida hankkeita ja muotoilla niitä selkeästi ymmärrettävään muotoon. Toki koordinaatiohankkeessa oli huomattava määrä myös erityisesti ESR+ -hankehakujen käytäntöä avaavaa materiaalia, esimerkiksi ESR+ -hakijan muistilistan, videosarjojen ja podcastien muodossa.

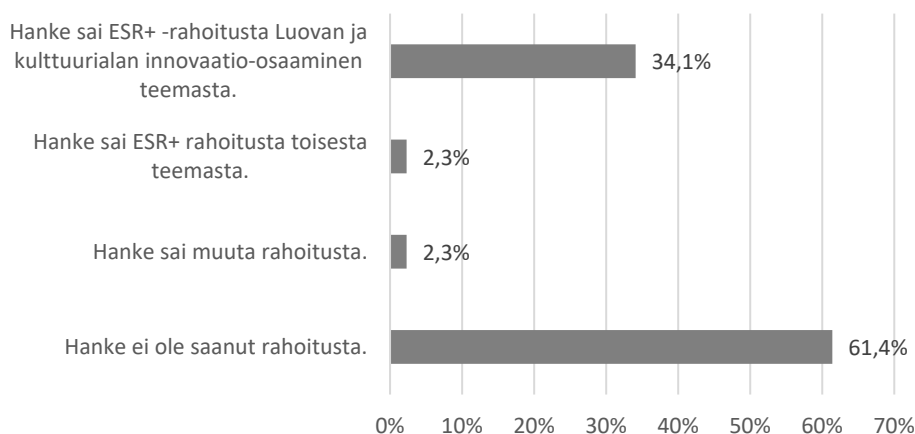
Laaja hankehaun tuki voidaan nähdä positiivisena ja vaikuttavana toimintana kulttuuritoimijoiden ja luovien alojen kannalta, mutta eri asia on, onko hyvin yleisen tason hankeosaamisen tukeminen juuri ESR+- rahoitetun koordinaatiohankkeen tehtävä. Tähän liittyen osa haastateltavista pohti koordinaatiohankkeen kohdejoukkoa (ks. myös edellinen luku tässä raportissa). Heidän mielestään hankkeessa olisi pitänyt selkeämmin tunnistaa juuri ESR+ -rahoituksen kannalta potentiaalisimmat hakijat ja kohdistaa heille täsmätukea tai -sparrausta, joka liittyisi nimenomaan ESR+ -instrumentin erityisyyksiin. Olisi toisin sanoen pitänyt keskittyä niihin toimijoihin, joiden hankeosaamisen lähtötaso on valmiiksi riittävä, jotta ei tarvitsisi opettaa hankehakuosaamisen perusteita toimijoille, joille hankehakujen logiikka on etäinen. Silti on huomioitava, että koordinaatiohankkeen tavoite hakijajoukon laajentamisesta on tarkoittanut jatkuvaa tasapainoilua toiminnan laajuuden ja kohdentamisen välillä.

Positiivisena palautteena haastatteluissa tuotiin kuitenkin esille, että koordinaatiohankkeen saama palaute on ollut varsin positiivista ja monet kulttuurialan ja luovan alan toimijat ovat kokeneet hankkeen tilaisuudet ja tuen hyödyllisinä.

Myös Luovan verkon toteuttamista palautekyselyistä ilmenee, että monet toimintaan osallistuneet ovat kokeneet osallistumisen positiivisesti. Esimerkiksi syksyllä 2023 pidetyn hankeidean jalostamiseen tähdänneen työpajan palautekyselyssä kysyttiin asteikolla 1–5 kuinka hyödyllinen työpaja oli, ja vastausten keskiarvo oli 3,6. Kevään 2023 työpajojen palautteessa väittämää ”Rohkaistuun hakemaan ESR+ -rahoitusta tässä haussa” arvioitiin asteikolla 1–5, jossa 1 oli täysin eri mieltä ja 5 täysin samaa mieltä. Tältä osin 51 vastauksen keskiarvo oli 3,8.

Kyselymme tulokset avaavat omalta osaltaan Luovan verkon tuen merkitystä vastaajille. Huomioitavaa on, että suurin osa rahoitusta koskevaan kysymykseen (kuvio 7) vastanneista (61,4 %) ei ollut saanut hankkeelleen tai hankeidealleen vastaushetkellä rahoitusta. Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teemasta rahoitusta – sen ensimmäiseltä hakukierrokselta – oli saanut 34,1 prosenttia vastanneista. Yksi hanke oli saanut ESR+ -rahoitusta muusta teemasta ja yksi hanke raportoi saaneensa osarahoitusta kunnalta. Tähän kysymykseen vastasi 44 vastaajaa 57 vastaajasta. Voidaan siis sanoa, että kaikista kyselyvastaajista noin neljännes (26,3 %) oli saanut rahoitusta Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teemasta sen ensimmäisellä hakukierroksella.

Kuvio 7. Mistä hanke sai rahoitusta? (n=44).

Vastaajilta kysyttiin, miten he arvioivat väitteen ”Koen, että hankeosaamiseni on vahvistunut Luova verkko -toimintaan osallistumisen myötä.” asteikolla 0–10 (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä, n=50). Arvioiden keskiarvo oli 6,5 ja mediaani 7,0. Yleisellä tasolla kyselyvastaajamme arvioivat siis Luovan verkon vaikutuksen hankeosaamiseensa varsin myönteisesti. Kyselymme avovastauksista avautuu koordinaatiohankkeen konkreettinen vaikutus hankeosaamiseen.

Sparraus ja tuki auttoivat esimerkiksi tiivistämään hankeidea ja/tai lisäsivät tietämystä hakuinstrumentin asettamista vaatimuksista:

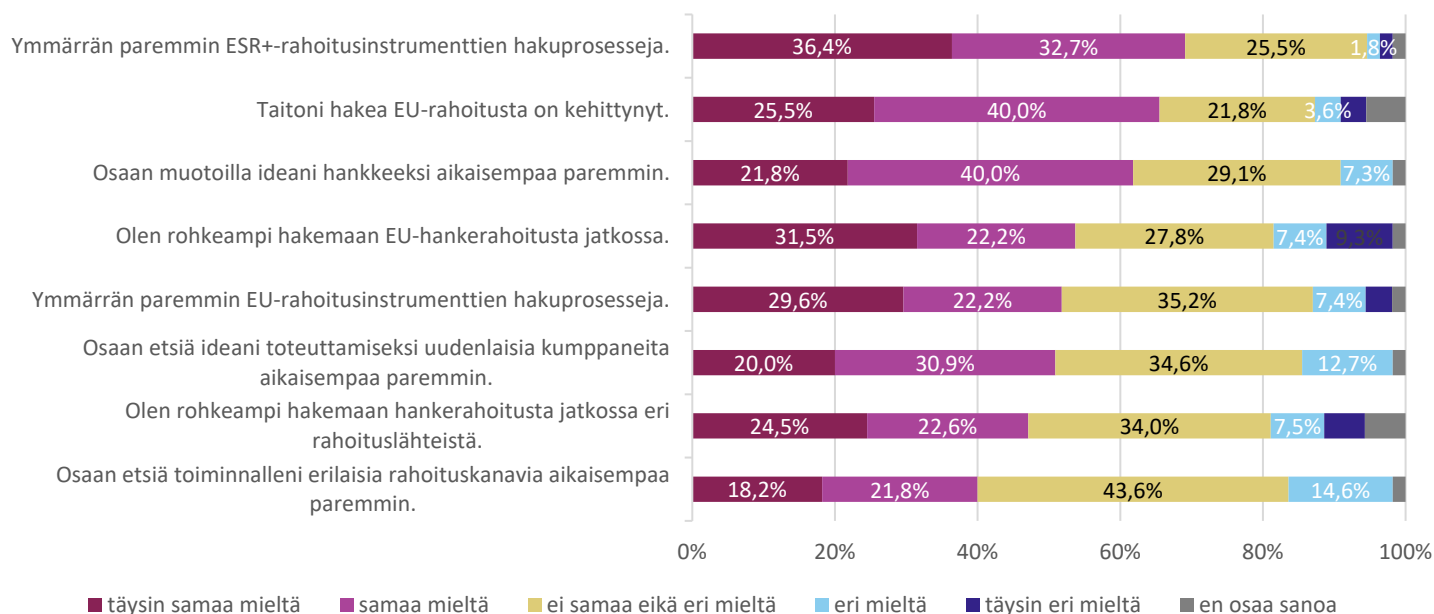
Hankeidea sinänsä ei muuttunut, mutta saimme realistisen käsityksen ESR+ hankkeiden vaatimuksista ja hakuprosessista.

Tarkentui, mihin rahoitusta voi käyttää.

Sparraus auttoi fokusoimaan.

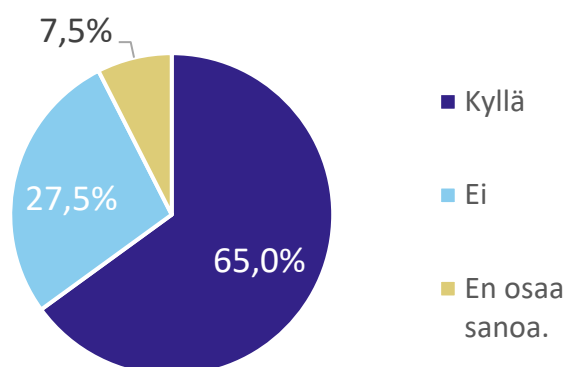
Koordinaatiohankkeen toiminnan vaikutus kyselyvastaajien hankeosaamiseen (Kuvio 8) näkyy erityisesti ESR+ -rahoitusinstrumentin hakuprosessien parempana ymmärryksenä, EU-rahoitusta koskevan rahoituksen hakutaidon kehityksenä ja ylipäättään parempana ymmärryksenä EU-rahoitusinstrumenttien hakuprosesseista. Tällaisen positiivisen kehityksen aikaansaaminen onkin koordinaatiohankkeen tavoitteenasettelun ydintä. Eräänlaisena sivutuotteena vastaajien taito ylipäättään muotoilla hankkeita näyttää kasvaneen. Koordinaatiohankkeen tilaisuuksissa myös neuvottiin toimijoita muunkinlaisen, heille sopivimman julkisen rahoituksen piiriin, mutta silti suurin osa vastaajista ei koe, että he osaisivat etsiä toiminnalleen erilaisia rahoituskanavia aikaisempaa paremmin. Koordinaatiohankkeen toimintaan kuuluu myös toimijoiden verkostoitumisen edistäminen. Siksi on merkillepantavaa, että useimmat vastaajat eivät kokeneet osaavansa etsiä ideansa toteuttamiseksi uudenlaisia kumppaneita aikaisempaa paremmin. Lisäksi vastaajien joukossa on jonkin verran ilmeisesti ensimmäisen hakukierroksen päätöksiin pettäneitä vastaajia, joiden eivät ole lainkaan rohkaistuneet hakemaan EU-hankerahoitusta jatkossa (9,3 % täysin eri mieltä, 7,4 % eri mieltä).

Kuvio 8. Miten Luova verkko -koordinaatiohankkeen toiminta on vaikuttanut hankeosaamiseen. Arvioi seuraavia väittämiä. (n=55).

Hankesparrauksen vaikutusta voidaan tarkastella myös suuremmin hankeideoiden kehitykseen. Hankeideoiden kehitys koordinaatiohankkeen harjoittaman sparraustoiminnan myötä tulee esille kyselyaineistosta usealla tavalla. Ensinnäkin suurin osa (65 %) sparrauksiin osallistuneista kyselyvastaajista (n=40) oli sitä mieltä, että hankeidea muuttui alkuperäisestä koordinaatiohankkeen sparrauksen myötä (Kuvio 9).

Kuvio 9. Muuttuiko hankeidea alkuperäisestä Luova verkko -hankkeen sparrauksen aikana? (n=40).

Vastaajia pyydettiin myös asteikolla nollasta kymmeneen (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä) arvioimaan väitettä ”Onko hankeideasi parempi Luova verkko -toimintaan osallistumisen jälkeen?” (n=49). Vastausten keskiarvo oli 6,5 ja mediaani 7. Vastausten perusteella koordinaatiohankkeen sparraustointa nähtiin kohtuullisen hyödyllisenä.

Muodostamiemme indikaattorien mukaisesti voidaan vastata kysymyseen: miten hanke on lisännyt hankeosaamista hankkeeseen osallistuvien toimijoiden joukossa (Taulukko 5). Suurimmalla osalla kyselyvastaajista kyky osallistua EU-rahoitusinstrumenttien hakuihin on kasvanut, ja he kokevat ymmärtävänsä rahoitusinstrumenttien logiikkaa aikaisempaa paremmin. Merkille pantavaa on kuitenkin, että koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan osallistuminen ei ole erityisesti kehittänyt kyselyvastaajien verkostoitumiskykyä ja hankekumppanien etsintää. Koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan osallistuminen on kuitenkin lisännyt jonkin verran toimijoiden rohkeutta hakea EU-rahoitusinstrumenteista rahoitusta jatkossa.

Taulukko 5. Toimijoiden hankeosaamisen kehitystä koskevat indikaattorit.

Indikaattori	Kysymys	Havainnot
Kasvanut kyky osallistua EU:n rahoitusinstrumenttien hakuihin	Ymmärtävätkö osallistujat paremmin EU:n rahoitusinstrumenttien hakuprosesseja?	Kyselyssä tuli esille, että vastaajat ymmärtävät paremmin EU-rahoitusinstrumentteja ja että heidän taitonsa hakea EU-rahoitusta on kehittynyt.
Yleisen hankeosaamisen kasvu	Kokevatko hakijat hankkeistamiskykynsä kehittyneen?	Kyselyvastaajista yli puolella taito muotoilla idea hankkeeksi oli kehittynyt, ja myös hankeideat olivat jalostuneet sparrausprosessissa. Hankekumppaneiden etsimiskyvyn ei pääosin koettu kasvaneen toiminnan myötä.
Hankeideoiden laadun kehittyminen	Ovatko hankehakemukset laadukkaampia sparrauksen jälkeen?	Koordinaatiohankkeen sparraustointa nähtiin kohtuullisen hyödyllisenä hankeidean muotoilussa.
Halukkuus osallistua jatkossa vastaaviin rahoitushakuihin	Suunnittelevatko osallistujat hakevansa jatkossa hankerahoitusta?	Hieman yli puolet vastaajista koki olevansa rohkeampi hakemaan EU-hankerahoitusta jatkossa. Toisaalta hieman alle 17 prosenttia vastaajista ei ilmaissut olevansa rohkeampi hakemaan EU-rahoitusta jatkossa.

3.4. Tietämys, yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tässä osiossa vastataan siihen, miten hanke on lisännyt toimijoiden tietämystä luovien alojen ekosysteemin tulevaisuudesta osana kestävyysajattelua. Tarkastelemme tätä kysymystä potentiaalisten hankehakijoiden sparraamisen sekä rahoitettujen hankkeiden verkostoimisen ja koordinaatiohankkeen toteuttamien viestintätoimien kautta. Varsinaisten hankeideasparrausten ja ideointitilaisuuksien sekä hakuprosessissa tukemisen lisäksi koordinaatiohankkeen toimintaan on kuullut myös jo rahoitettujen hankkeiden keskinäisen verkostoitumisen ja yhteistyön tukemista sekä laajemmin viestintää ja keskustelun herättämistä luovien alojen merkityksestä esimerkiksi kestävyysajattelun ja muiden Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman kuvauksessa mainittujen aiheiden osalta.

Haastatteluissa tuotiin kritiikkinä esille, että koordinaatiohankkeen toiminta on ainakin hankkeen alussa ja keskivaiheilla liiallisesti painottunut potentiaalisen hakijajoukon laajentamiseen ja toimijoiden sparraamiseen. Toiminta on toisin sanoen väitetysti painottunut liikaa hankeideoinnin tukemiseen ja hakijoiden hankeosaamisen kehittämiseen. Tämä toiminta on sinänsä nähty hyödylliseksi, mutta siihen keskittyminen on joidenkin haastatteluiden mukaan vienyt aikaa ESR+ -instrumentista ensimmäisellä hakukierroksella jo rahoitettujen hankkeiden keskinäisen yhteistyön ja verkostoitumisen tukemiselta sekä laajemmalla viestinnältä, jolla tuotaisiin yksittäisten hankkeiden tuloksia luovan alan toimijakentän hyödynnettäväksi. Tämän kritiikin osalta on huomioitava, että koordinaatiohanke on toki järjestänyt rahoitettujen hankkeiden hankeverkostoa, ja vuoden 2024 syksystä lähtien on toteutettu teemoiteltuja niin sanottuja hankeamukahvitilaisuuksia yhteistyön, tiedon jakamisen ja verkostoitumisen tueksi.

Lisäksi haastatteluissa tuli esille, että luovien alojen ja yrityskentän vakiintuneiden kehittäjätahojen kanssa olisi voinut tehdä enemmän yhteisiä viestintätoimia tai jakaa koordinoitusti vastuuta eri toimijaryhmille viestittäessä. Yleisenä huomiona viestinnästä tuotiin esiin myös, että hanketiimin toimiessa Taiken organisaatorakenteessa, viestintä on usein painottunut jo olemassa oleviin Taiken kohdejoukkoihin muiden mahdollisten kohdejoukkojen, esimerkiksi laajemmin luovien alojen puitteissa toimivan yrityskentän, jäädessä mahdollisesti liian vähälle huomiolle. Taiken viestintäkanavien kattavuus voidaan yleisesti ottaen nähdä kuitenkin suhteellisen laajana, ja niiden avulla on voitu tavoittaa erityisesti uutta taide- ja kulttuurialan hakijajoukkoa.

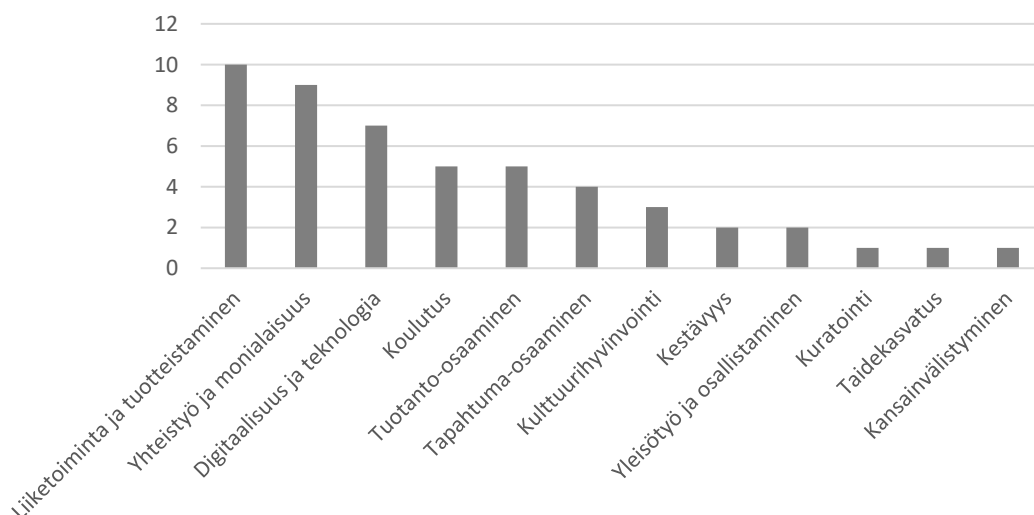
Positiivisena mainintana viestintätoimista ja keskustelun herättämisestä sen sijaan tuotiin haastatteluissa esille esimerkiksi Suomen yrittäjien kanssa tehty

yhteistyö niin sanotun Eloon! -kiertueen merkeissä.¹⁰ Syksyllä 2024 toteutetun kiertueen tapahtumissa pyrittiin ratkaisemaan alueiden elinkeinohaasteita yrityselämän ja luovien alojen edustajien kesken. Lisäksi on toteutettu erilaisia ajankoh-
taisia teemoja käsitteleviä seminaareja, esimerkiksi Tulevaisuustrilogia-tilaisuuksia ja edellä mainittuja virtuaalisia aamukahvitilaisuuksia, joissa esiteltiin ajatuksia jo rahoitusta saaneista hankkeista.

Hankesparrausten kanssa tehty konkreettinen työ on voinut myös vaikuttaa omalta osaltaan toimijoiden hankeideointiin, tavoitteiden asettamiseen ja esille nostettuihin teemoihin. Hankesparraustoiminnassa on siis ollut olemassa konkreettisen neuvomisen lisäksi myös toimijakentälle viestimisen elementti. Hankkeen laajempaa vaikuttavuutta ja viestintää voidaan tarkastella muutamien kyselyn kysymysten kautta, joissa tulee esille koordinaatiohankkeen kanssa tehdyn hankeideakehittelyn vaikutus toimijoiden omaan tavoitteenasetteluun ja hankeideointiin.

Kysyimme kyselymme vastaajilta heidän hankeideaansa liittyviä ammatillisen erityisosaamisen alueita.¹¹ Ammatillisen osaamisen kautta hahmotettuna hankeideoiden teemoissa esille nousevat erityisesti liiketoiminta ja tuotteistaminen, yhteistyö ja monialaisuus sekä digitaalisuus ja teknologia (Kuvio 10). Nämä teemat ovat jokseenkin yhteneväisiä kansallisen Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman tavoitteenasettelun ja sisältöjen kanssa.

Kuvio 10. Kyselyvastaajien hankeideoidensa yhteydessä mainitsemat ammatillisen erityisosaamisen alueet, mainintojen lkm, (n=43).

¹⁰ <https://www.taike.fi/fi/uutiset/eloon-kiertue> (Haettu 11.9.2025).

¹¹ Kysymys 9. Kirjoita kolme hankkeen sisältöä parhaiten kuvaavaa alaa (esim. taiteenala tai ammatillisen erityisosaamisen alue).

Vastaajia pyydettiin asteikolla nollasta kymmeneen (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä) arvioimaan väitettä ”Sain hankeideani sisältöä koskevia uusia ajatuksia sparrauksen aikana” (n=33). Arvioiden keskiarvo oli 7,4 ja mediaani 8. Tässä tulee selvästi esille hankesparrauksen vaikutus varsinaisen hankehakua koskevan osaamisen lisäksi myös hankkeiden sisältöihin.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin myös kuvaamaan lyhyesti Luova verkko -toiminnan myötävaikutuksella kehitetyn tai ESR+ rahoitushakuun osallistuneen hankkeen ideaa.¹² Suhteessa ESR+ -teema-alueisiin, hankeideoita voidaan tarkastella kansainvälistymisen, työllistymistä edistävien, liiketoimintaosaamista kehittävien, teknologian ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisen sekä uusien palvelujen ja innovaatioiden kehittämisen näkökulmasta.

Kansainvälistymiseen liittyvissä ideoissa korostettiin yksinyrittäjien tukemista kansainvälisille markkinoille pääsyssä, muun muassa koulutuksen ja verkostoitumisen avulla. Digitalisaatio nähtiin tärkeänä välineenä kansainvälisen osaamisen vahvistamisessa. Työllistymistä ja osaamista edistävissä hankkeissa tavoitteena oli pyrkiä parantamaan taiteilijoiden työelämävalmiuksia ja avaamaan uusia työmahdollisuuksia esimerkiksi matkailu- ja ruokasektoreilla. Ideoissa esitettiin myös konkreettisia koulutuksia, kuten digitaalisten sisältöjen tuotantoa ja tapahtumatuotannon ohjelmistokehitystä.

Liiketoimintaosaamisen kehittämistä koskevissa ideoissa painotettiin johtamis-, hankinta- ja tekijänoikeusosaamista sekä kestävää ja vastuullista liiketoimintaa. Tekoälyn hyödyntäminen ja siihen sopeutuminen olivat keskeisiä tavoitteita. Teknologian ja digitaalisten ratkaisujen osalta keskityttiin taiteilijoiden teknologiaosaamisen vahvistamiseen ja uusien digitaalisten palvelujen, kuten suoratoistolustojen, kehittämiseen. XR-teknologia ja tekoäly nähtiin tärkeinä taiteen ja tuotannon välineinä. Toimialakohtaisessa kehittämisessä vahvistettiin musiikki-, peli- ja audiovisuaalisen alan osaamista sekä rakennettiin tuottajaverkostoja ja asiantuntijayhteisöjä. Uusien palvelujen ja innovaatioiden kehittämisessä tavoitteena oli luoda uusia taide- ja kulttuuripalveluja sekä ohjelmistoja, jotka tukevat tuotantoa ja parantavat palveluiden löydettävyyttä. Samalla edistettiin ympäristö- ja yhteiskunnallisten matkailu- ja kulttuurituotteiden syntyä ja vahvistettiin taiteen roolia yhteiskunnallisessa muutoksessa.

Kyselyvastaajilta kysyttiin, miten erilaiset Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teeman kuvauksessa sekä koordinaatiohankkeen

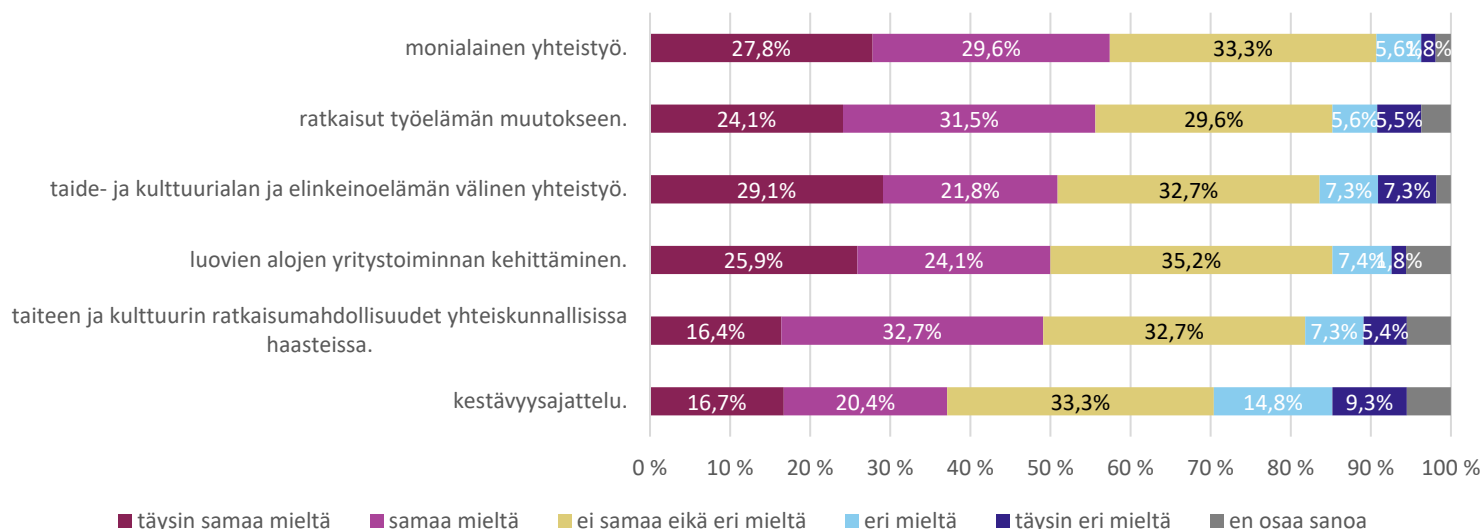
¹² Kysymys 7. Kerro tiiviisti Luova verkko -toiminnan myötävaikutuksella kehitetyn tai ESR+ -rahoitushakuun osallistuneen hankkeesi idea.

hankesuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ja kehittämisteemat tulevat esille heidän hankeideoinnissaan koordinaatiohankkeen toiminnan vaikutuksesta (Kuvio 11).

Yhteistyön ja verkostoitumisen teemat olivat suhteellisen hyvin esillä. Vastanneista hieman yli puolet (57,4 %) oli samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että heidän hankeideassaan tulee paremmin esille monialainen yhteistyö. Myös taide- ja kulttuurialan ja elinkeinoelämän välinen yhteistyö oli esillä hankeideoinnissa hieman yli puolella (50,9 %) vastaajista. Ratkaisut työelämän muutokseen (55,6 %) sekä luovien alojen yritystoiminnan (50 %) kehittäminen olivat myös vastaavalla tavalla suhteellisen hyvin esillä. Myös taiteen ja kulttuurin ratkaisumahdollisuudet yhteiskunnallisissa haasteissa (49,1 %) tulevat esille vastaajien hankeideoinneissa entistä paremmin. Teemojen joukosta erottuu vähäisemmällä suosiolla ainoastaan kestävyysajattelu, jonka osalta vastaava luku on 37,1 prosenttia.

Huomattavaa kuitenkin on, että kaikkien teemojen osalta ainakin noin puolet vastaajista on katsonut koordinaatiohankkeen vaikutuksen olleen varsin vähäinen hankeideoinnin sisältöihin. Kaikkien teemojen osalta noin kolmasosa vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä, ja myös eri ja täysin eri mieltä olevia vastaajia on jonkin verran kaikkia teemoja koskien.

Kuvio 11. Miten Luova verkko -koordinaatiohankkeen toiminta on vaikuttanut hankeideointisi sisältöön ja teemoihin? Hankeideassani tulee esille aikaisempaa paremmin... (n=55).

Muodostamiemme indikaattorien avulla voidaan vastata siihen, miten Luova verkko -koordinaatiohanke on lisännyt toimijoiden tietämystä luovien alojen ekosysteemin tulevaisuudesta osana kestävyysajattelua (Taulukko 6). Varsinaisissa hankesparrauksissa ja hankeideointia tukeneissa toimenpiteissä tulee esille

koordinaatiohankkeen vaikutus toimijoiden hankeideoiden sisältöön. Kyselymme vastaajat kokivat saaneensa hankeideaansa koskevia uusia ideoita sparrauksen aikana. Kyselyvastaajien kuvaukset hankeideoidensa sisällöistä vastaavat suhteellisen hyvin Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman tavoitteenasettelua ja aiheita. Luovan verkon toiminnan vaikutus hankeideoiden teemoihin ja sisältöihin ei vaikuta kuitenkaan olevan kovin vahva.

Toimijoiden verkostoitumisen osalta vaikutukset ovat kahtalaisia. Yhtäältä hankeideoissa tulee kyselyvastausten perusteella aikaisempaa paremmin esille monialainen yhteistyö. Toisaalta kyselyvastaajat eivät kuitenkaan koe osaavansa etsiä hankekumppaneita aikaisempaa paremmin, ja haastatteluiden perusteella jo rahoitettujen hankkeiden keskinäistä yhteistyötä olisi voitu edistää tehokkaammin. Hankkeiden näkyvyyden ja tulosten levittämisen osalta haastateltavat näkivät myös puutteita koordinaatiohankkeen toiminnassa tai oikeastaan toiminnan painotuksessa; koordinaatiohankkeessa on keskitytty kenties liikaa hankeideointia ja hakijajoukon laajentamista koskevaan tukeen viestinnän ja keskustelun herättämisen kustannuksella, olkoonkin, että hankkeen edetessä jälkimmäisen osa-alueen painotus on kasvanut.

Taulukko 6. Tietämyksen kasvua, yhteistyötä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat indikaattorit.

Indikaattori	Kysymys	Havainnot
Hankeideoiden sisältöjen kehittyminen	Miten hankeaihioiden aiheet ovat muuttuneet osallistuttaessa sparrauksiin?	Kyselyvastaajat kokivat saaneensa uusia ideoita sparrauksen aikana vähintäänkin kohtuullisen paljon.
Ideoiden vastaavuus rahoittajan tavoitteisiin	Miten hyvin hakemusideoiden sisällöt vastaavat rahoituksen teemoja?	Hankeideat vastaavat suhteellisen hyvin rahoituksen tavoitteenasetteluita ja -teemoja. Kestävyysajattelu ei kuitenkaan tule esille erityisen vahvasti.
Toimijoiden verkostoitumisen edistämisen	Miten hankeideoinnissa ja jo rahoitettujen hankkeiden tukemisessa tulee esille yhteistyö ja verkostoituminen?	Hankeideoissa tulee koordinaatiohankkeen vaikutuksesta aikaisempaa paremmin esille monialainen yhteistyö. Useimmat kyselyvastaajat eivät koe osaavansa etsiä ideansa toteuttamiseksi uusia kumppaneita aikaisempaa paremmin. Jo rahoitettujen hankkeiden yhteistyön edistämisen olisi voinut olla tehokkaampaa.
Hankkeiden näkyvyys ja tulosten levittäminen	Miten hankkeiden tavoitteista ja tuloksista viestimistä on tuettu?	Toiminnan painotus on ollut hankehakijoiden joukon laajentamisessa ja hankehaun tukemisessa. Rahoitettujen hankkeiden toiminnasta ja tuloksista viestimisen on haastatteluiden mukaan koettu jääneen liian vähäiseksi. Yhteistyö erityisesti luovien alojen vakiintuneiden toimijoiden kanssa olisi voinut olla tehokkaampaa.

4 YHTEENVETO

Tässä raportissa arvioitiin, miten Taiteen edistämiskeskuksen toteuttama Luova Verkko -koordinaatiohanke on onnistunut kehittämään pienten ja keskikokoisten taide- ja kulttuurialan sekä luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä suhteessa ESR+ -rahoitusinstrumenttiin. Vaikuttavuutta tarkasteltiin kolmen teeman ja kysymyksen kautta: 1) Rahoitus ja potentiaalisen hakijajoukon laajentaminen: Miten hanke on onnistunut laajentamaan potentiaalista hakijajoukkoa luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden osalta? 2) Toimijoiden hankeosaaminen: Miten koordinaatiohanke on kehittänyt toimintaan osallistuneiden luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden hankeosaamista? 3) Toimijoiden tietämys, yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Miten hanke on lisännyt toimijoiden tietämystä luovien alojen ekosysteemin tulevaisuudesta osana kestävyysajattelua?

Koordinaatiohanke on sekä onnistunut että osittain epäonnistunut potentiaalisen rahoitushakijajoukon laajentamisessa kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden piirissä. Sparraustoiminta ei ainakaan ensimmäisellä, kevään 2023, hakuieroksella johtanut siihen, että sparratut uudentyyppiset toimijat olisivat laajalti saaneet rahoitusta. Tämä johtui osittain hakemusten puutteellisesta laadusta ja osittain rahoitusinstrumentin joustamattomuudesta ja kriteereistä pienten toimijoiden suhteen. Tältä osin koordinaatiohanke ei onnistunut aluksi välittämään riittävästi tietoa ESR+ -hankerahoituksen luonteesta ja vaatimuksista toimijakentälle. On toki huomioitava, että tätä johtopäätöstä tehdessä toisen, kevään 2025, hakuieroksen tulokset eivät olleet vielä selvillä.

Koordinaatiohanke on kuitenkin onnistunut siinä, että se on lisännyt rahoitusinstrumentin näkyvyyttä kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden joukossa, ja hakijajoukon koostumus on koordinaatiohankkeen toiminnan myötävaikutuksella monipuolistunut. Koordinaatiohankkeen ja Hämeen ELY-keskuksen yhteiset rahoitusinfotilaisuudet ja yhteistyö ovat onnistuneet ilmeisen hyvin.

Koordinaatiohankkeella on ollut varsin positiivinen vaikutus sen toimintaan osallistuneiden toimijoiden hankeosaamiseen. Ensinnäkin yleinen hankeosaaminen on kehittynyt toimintaan tavalla tai toisella osallistuneiden luovien alojen ja kulttuurialan toimijoiden joukossa. Lisäksi ESR+ -hankeinstrumenttiin liittyvä erityinen osaaminen ja ylipäätään EU-rahoituksen logiikan ymmärtäminen ovat kasvaneet. Toisaalta merkille pantavaa on, että toimijoiden kyky etsiä hankekumppaneita ei ole kehittynyt erityisen paljon toimintaan osallistumisesta huolimatta. Joko hankekumppaneita tai kykyä niiden etsimiseen on toimijoilla ollut riittävästi

jo ennestään tai sitten koordinaatiohankkeen merkitys tältä osin ei ole ollut riittävä.

Toimijoiden yhteistyön edistäminen, kansallisen ESR+ -teeman aiheiden esille nostaminen ja jo rahoitettujen hankkeiden toiminnasta ja tuloksista viestiminen ovat sujuneet koordinaatiohankkeelta kahtalaisesti. Yhtäältä hankehaussa tukeminen ja sparraaminen ovat edistäneet toimijoiden hankkeiden sisältöjen kehitystä ja jossain määrin ohjanneet toimijoiden ajattelua Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen -teeman mukaisiksi. Toisaalta jo rahoitettujen hankkeiden yhteistyön tukeminen ja hankkeiden toiminnasta sekä tavoitteista viestiminen on jäänyt vähemmälle huomiolle hakijajoukon laajentamisen ja uusien hakijoiden sparraamisen korostuessa. Hankkeen edetessä myös näihin osa-alueisiin on kiinnitetty enemmän huomiota. Viestintä on myös jossain määrin painottunut Taiken vakiintuneisiin viestintäkanaviin ja kohdejoukkoihin poikkihallinnollisen viestintäyhteistyön ja esimerkiksi luovien alojen yrityksille viestimisen jäädessä jossain määrin toissijaiseen asemaan.

Luova verkko -koordinaatiohanke on siis onnistunut monin tavoin kehittämään pienten ja keskikokoisten taide- ja kulttuurialan sekä luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä yleisesti ja suhteessa ESR+ -hakuinstrumenttiin. Hankkeessa on luotu toimijoiden hyödyllisiksi kokemia toimintamuotoja hankehakuprosessin tueksi. Silti ainakin ensimmäisen hankehakukierroksen tulokset ovat erityisesti pienten toimijoiden kannalta kielteisiä: rahoitusta saivat pääosin suuret tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, jotka ovat aikaisemminkin menestyneet hakuprosesseissa. Tältä osin arviointimme on kuitenkin puutteellinen, sillä vuoden 2025 hakukierroksen rahoituspäätökset eivät olleet selvillä tätä raporttia kirjoitettaessa.

Hankkeen toimintamuodot ovat olleet yleisellä tasolla hyödyllisiä, ja hankkeella voi hyvinkin olla pitkällä aikavälillä toimijakentän yleisen hankeosaamisen kehityksen kautta yllättäviä vaikutuksia. Silti pohdittavaksi jää, olisiko koordinaatiohankkeen vaikuttavuus ollut lyhyellä aikavälillä voimakkaampi, jos hankkeen tavoitteet sekä toimintamuodot ja -kohdejoukot olisi alusta asti rajattu tarkemmin sellaisiin toimijoihin, joilla on selkeä potentiaali saada ESR+ -rahoitusta.

Rakennerahoituksen koordinaatiohankkeissa tai muissa vastaavissa jatko-toimenpiteissä tulisi mahdollisten pitkäaikaisten vaikutusten aikaansaamiseksi kiinnittää aineistomme perusteella huomiota seuraaviin toisiinsa kytkeytyviin seikkoihin. Ensinnäkin tavoitteiden asettaminen tulisi tapahtua suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin ja aikaan, ja niissä tulisi huomioida taustalla olevan rahoitusinstrumentin määrittämät reunaehdot esimerkiksi hakijoiden

ominaisuuksille. Toiseksi toiminnan kohdejoukko tulisi määritellä huolellisesti niin, että toimenpiteitä ei kohdisteta toimijoihin, jotka eivät lähtökohtaisesti ainakaan merkittävällä tavalla hyödy hankkeen toiminnasta. Kolmanneksi erilaisten toimenpiteiden määrä tulisi pitää maltillisena, jotta niihin on käytettävissä riittävä määrä resursseja ja niillä on riittävä vaikutus. Neljänneksi tulisi ylipäättään fokusoida toimintaa alkuperäisen tavoitteenasettelun mukaisesti.

Jatkossa koordinaatiohankkeiden ja jo niitä edeltävien valmistelevien toimenpiteiden tulisi huomioida rakennerahastoinstrumentin asettamat vaatimukset ja reunaehdot toiminnalle ja potentiaaliselle kohdejoukolle. Näiden reunaehtojen täyttyessä toimintamuodot voivat kuitenkin olla hyvinkin ennakoluulottomia ja kokeilevia, kuten Luova verkko -koordinaatiohankkeessa parhaimmillaan. Ylipäättään olisi hyödyllistä entistä perusteellisemmin poikkihallinnollisesti kirjata ja siirtää koordinaatiohankkeiden toteuttamiseen liittyviä kokemuksia ja oppeja mahdollisten seuraavien koordinaatiohankkeiden tavoitteenasetteluun ja toteutuksen tueksi.

LÄHTEET

- Agma. r.y. (2018). Creative Finland on luovien alojen ääni. Haettu 24.9.2025 osoitteesta: <https://www.agma.fi/post/2018/06/27/creative-finland-on-luovien-alojen-%C3%A4%C3%A4ni>
- Afma r.y. (2025). Agman alkuvaiheet. Haettu 24.9.2025. <https://www.agma.fi/meista1>
- Halonen, K. (2021). *Osuma loppui, mitä jäi?* Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.8.2025 osoitteesta <https://osuma.metropolia.fi/wp-content/uploads/2021/10/Osuma-loppui-mita%CC%88-ja%CC%88i.pdf>
- Kaunisharju, K. (2009). *Luova maaseutu – luovan talouden ja kulttuurin kehittäminen maaseudulla*. Opetusministeriön julkaisuja 2009:25. Haettu 24.9.2025 osoitteesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/77775/opm25.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Opetusministeriö (2006). *Luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen. Verkostomainen toimintamalli -selvitys*. Opetusministeriön julkaisuja 2006:47. Haettu 1.8.2025 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79942/opm47.pdf?sequence=1>
- Rajahonka, M. & Raitasuo, P. (2015). Luovien alojen yrittäjyyden kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelma: ARVIOINTI.
- Rakennerahastot (2024). Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen: haut avautuvat tammikuussa, tutustu sisältöihin jo nyt. Tiedote 6.11.2024. <https://rakennerahastot.fi/-/luovan-haut-01-2025>
- Rakennerahastot (2025). Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen. Haettu 29.8.2025 osoitteesta <https://rakennerahastot.fi/documents/91635434/153170942/Luovan+ja+kulttuurialan+innovaatio-osaaminen-140323.pdf/841452cb-6ead-db33-08b7-14e619f3b7d1/Luovan+ja+kulttuurialan+innovaatio-osaaminen-140323.pdf?t=1678785226633>
- Taike (2025). Luova verkko. Haettu 1.9.2025 osoitteesta <https://www.taike.fi/fi/luovaverkko>
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2022). *Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027. EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma*. 6.5.2022.

Uniarts (2018). Creative and Inclusive Finland – Luova ja osallistava Suomi –
Kreativa delaktiga Finland. Haettu 1.8.2025 osoitteesta
<https://web.uniarts.fi/cifinland/www.cifinland.fi/fi.html>

LIITTEET

Liite 1. Indikaattorit

Indikaattori	Kysymys
Rahoitus ja hakijajoukko	
Toimintaan osallistuneiden osuus rahoitusta saaneista	Kuinka moni rahoitusta hakeneista sparratuista on saanut rahoitusta?
Rahoituksen lisäarvo luovan alan kehittämisessä	Mikä on hankeinstrumentin rahoituksen lisäarvo suhteessa muihin rahoitusinstrumentteihin?
Hakijajoukon koostumuksen monipuolisuus	Kuinka paljon sparrattujen ja hakijoiden joukossa on uusia tai uudentyyppisiä toimijoita?
Toimijoiden hankeosaaminen	
Kasvanut kyky osallistua EU:n rahoitusinstrumenttien hakuihin	Ymmärtävätkö osallistujat paremmin EU:n rahoitusinstrumenttien hakuprosesseja?
Yleisen hankeosaamisen kasvu	Kokevatko hakijat hankkeistamiskykynsä kehittyneen?
Hankeideoiden laadun kehittyminen	Ovatko hankehakemukset laadukkaampia sparrauksen jälkeen?
Halukkuus osallistua jatkossa vastaaviin rahoitushakuihin	Suunnittelevatko osallistujat hakevansa jatkossa hankerahoitusta?
Tietämys, yhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus	
Hankeideoiden sisältöjen kehittyminen	Miten hankeaihioiden aiheet ovat muuttuneet osallistuttaessa sparrauksiin?
Ideoiden vastaavuus rahoittajan tavoitteisiin	Miten hyvin hakemusideoiden sisällöt vastaavat rahoituksen teemoja?
Toimijoiden verkostoitumisen edistäminen	Miten hankeideoinnissa ja jo rahoitettujen hankkeiden tukemisessa tulee esille yhteistyö ja verkostoituminen?
Hankkeiden näkyvyys ja tulosten levittäminen	Miten hankkeiden tavoitteista ja tuloksista viestimistä on tuettu?

Liite 2. Haastateltavat

Vuosi 2024

Kakko, Sofia-Charlotta (Luova verkko koordinaatiohankkeen hankepäällikkö / erityisasiantuntija, Taiteen edistämiskeskus)

Kaunisharju, Kirsi (koordinaatiohankkeen ohjausryhmän jäsen / kulttuuriasiainneuvos, Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö)

Takala, Sanna (koordinaatiohankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja / kehittämispäällikkö, Taideyliopisto)

Tarjanne, Petra (koordinaatiohankkeen ohjausryhmän jäsen / neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö)

Vuosi 2025

Janhila, Leena (ohjausryhmän puheenjohtaja, / asiantuntija, Luovien alojen yrityspalvelu Creve, Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak)

Kakko, Sofia-Charlotta (koordinaatiohankkeen hankepäällikkö / erityisasiantuntija, Taiteen edistämiskeskus)

Kaunisharju, Kirsi (koordinaatiohankkeen ohjausryhmän jäsen / kulttuuriasiainneuvos, Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto, opetus- ja kulttuuriministeriö)

Kyyrä, Sanna (ohjausryhmän jäsen / Innovaatiot ja yritysrahoitusosasto, Innovaatiopolitiikka-ryhmä INNO, työ- ja elinkeinoministeriö)

Liite 3. Kyselylomake

cupore

Kokemukset Luova verkko -koordinaatiohankkeesta ja ESR+ -rahoituksesta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tämä kysely on tarkoitettu [Luova verkko -koordinaatiohankkeen](#) järjestämään toimintaan osallistuneille tai [Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -rahoitusta](#) vuosina 2023–2025 hakeneille toimijoille.

Cupore arvioi Taiken toteuttaman Luova verkko -koordinaatiohankkeen toimintaa ja vaikuttavuutta. Kyselyllä tuotetaan tietoa arviointia varten. Vastauksiesi avulla ESR+ -rahoitusinstrumenttia ja toimijoiden hakusparrausta voidaan kehittää vastaamaan paremmin luovan ja kulttuurialan toimijoiden tarpeita.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Arvioinnin tilaajana on Taiteen edistämiskeskus ja Luova verkko -koordinaatiohanke.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 20 minuuttia. Toivomme, että vastaisit kyselyyn **perjantaihin 23.5. mennessä**.

Käsitlemme vastaukset luottamuksellisesti. Kyselyvastauksia hyödynnetään Cuporen julkaisusarjassa julkaistavassa arviointiraportissa. Raportoinnista ei voi tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Kyselyn [tietosuojaselosteesta](#) voit lukea tarkemmin aineiston käsittelemisestä.

Tarkempi arviointihankkeen kuvaus on luettavissa Cuporen [sivuilla](#).

Kiitos jo etukäteen vastauksistasi!

Erikoistutkija Olli Ruokolainen
olli.ruokolainen@cupore.fi
050 448 3484

Erikoistutkija Mervi Luonila
mervi.luonila@cupore.fi

Tausta ja osallistuminen Luovan verkon järjestämään toimintaan

Millaiseen [Luova verkko -koordinaatiohankkeen](#) järjestämään toimintaan olet osallistunut? *

- ☐ Tuki hankehakuun: Ideasta hankkeeksi -työpajat, rahoitus- ja hakuinfot, ideasparraukset tai hakemussparraukset, toimialatapaamiset
- ☐ Verkostoituminen ja vertaisoppiminen: hankeverkoston tapaamiset
Tulevaisuusseminaarit (Avara Art & Tech <3 Sustainability 16.-17.11.2023, Muutos alkaa meistä - taide ja kulttuuri osana kestävyysmurrosta 26.-27.8.2024, Forming the Future for all – Kohti saavutettavaa rakennettua ympäristöä ja taidetta 12.9.2024, Puheenvuoroja vallasta ja toivosta 29.11.2024.)
- ☐ Tietoa välittävät webinaarit
- ☐ Olen tutustunut Luovan verkon materiaaleihin itsekseni, (mm. Ideasta hankkeeksi -kortit ja muut hankemuotoilumateriaalit Luovan verkon materiaalipankissa)
- ☐ Eloon!-kiertue (Lappeenranta, Jyväskylä, Rauma tai Rovaniemi)
- ☐ En ole osallistunut Luovan verkon järjestämiin tilaisuuksiin tai saanut hankesparrausta.

Mistä sait tietää Luova verkko -koordinaatiohankkeen toiminnasta ja tilaisuuksista?

- ☐ Luovan verkon verkkosivut
- ☐ Luova verkko -LinkedIn-ryhmä
- ☐ Luovan verkon uutiskirje
- ☐ Taiken somekanavat
- ☐ Taiken verkkosivut
- ☐ Creative Finland -sivusto
- ☐ Omat verkostot
- ☐ Muu, mikä: _____

Millaisessa roolissa tai asemassa ensisijaisesti osallistuit Luova verkko -koordinaatiohankkeen järjestämään toimintaan?

- ☐ Tutkimus- tai koulutusorganisaation edustajana
- ☐ Taiteen ja kulttuurin edunvalvontaorganisaation edustajana
- ☐ Kunnan / kaupungin edustajana
- ☐ Luovan alan yrityksen edustajana

- ☐ Kulttuurialan yhdistyksen edustajana
- ☐ Kulttuurialan osuuskunnan edustajana
- ☐ Taide- ja kulttuurilaitoksen edustajana
- ☐ Säätiön edustajana
- ☐ Taiteellisen työryhmän edustajana
- ☐ Yksittäisenä taiteilijana
- ☐ Luovan alan yksityrittäjänä
- ☐ Muu rooli tai asema, mikä: _____

Oletko kehittänyt hankeideaasi Luova verkko -koordinaatiohankkeen tilaisuuksien yhteydessä tai tukemana?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Haitko hankerahoitusta Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen ESR+ -instrumentista? *

- ☐ Kevään 2023 haussa
- ☐ Kevään 2025 haussa
- ☐ En ole hakenut rahoitusta.

Mistä sait tietää ESR+ -rahoituksesta?

- ☐ Creative Finland -sivusto
- ☐ Taiken viestintäkanavat
- ☐ Rakennerahastot.fi-sivusto
- ☐ Luova verkko -hankkeen tilaisuudet
- ☐ Luova verkko -hankkeen sosiaalisen median kanavat
- ☐ Omat verkostot
- ☐ Muu, mikä: _____

Hankeideasi tiedot

Kerro tiiviisti Luova verkko -toiminnan myötävaikutuksella kehitetyn tai ESR+ rahoitushakuun osallistuneen hankkeesi idea.

Mikä on hankkeen tai hankeidean vastuullinen toteuttajataho?

- ☐ Tutkimus- tai koulutusorganisaatio
- ☐ Taiteen ja kulttuurin edunvalvontaorganisaatio
- ☐ Kunta / kaupunki
- ☐ Luova alan yritys
- ☐ Taide- tai kulttuurialan yhdistys
- ☐ Taide- ja kulttuurilaitos
- ☐ Osuuskunta
- ☐ Säätiö
- ☐ Muu, mikä: _____

Kirjoita kolme hankkeen sisältöä parhaiten kuvaavaa alaa (esim. taiteenala tai ammatillisen erityisosaamisen alue).

1. _____
2. _____
3. _____

Missä hankkeen on suunniteltu toteutuvan?

- ☐ Uusimaa
- ☐ Varsinais-Suomi

- ☐ Satakunta
- ☐ Kanta-Häme
- ☐ Pirkanmaa
- ☐ Päijät-Häme
- ☐ Kymenlaakso
- ☐ Etelä-Karjala
- ☐ Etelä-Savo
- ☐ Pohjois-Savo
- ☐ Pohjois-Karjala
- ☐ Keski-Suomi
- ☐ Etelä-Pohjanmaa
- ☐ Pohjanmaa
- ☐ Keski-Pohjanmaa
- ☐ Pohjois-Pohjanmaa
- ☐ Kainuu
- ☐ Lappi
- ☐ Ahvenanmaa
- ☐ Koko maa
- ☐ Ulkomaat

Hankkeen toteutuminen ja rahoitus

Toteutuiko hanke?

- ☐ Kyllä.
- ☐ Hankeidea on edelleen kehitteillä.
- ☐ Odotan vielä tietoa 31.3.2025 päättyneen rahoitushaun tuloksista.
- ☐ Ei. (Voit avata lyhyesti syitä miksi hanke ei toteutunut.) _____

Mistä hanke sai rahoitusta?

- ☐ Hanke sai ESR+ -rahoitusta Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teemasta.

- ☐ Hanke sai ESR+ rahoitusta toisesta teemasta.
- ☐ Hanke sai muuta rahoitusta, mitä? _____
- ☐ Hanke ei ole saanut rahoitusta.

Hankesparrauksen ja ESR+ -rahoitusinstrumentin hyöty

Muuttuiko hankeidea alkuperäisestä Luova verkko -hankkeen sparrauksen aikana?

- ☐ Kyllä, miten? _____
- ☐ Ei, miksi? _____
- ☐ En osaa sanoa.

Avasiko ESR+ -rahoitusinstrumentti (Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen teema) uusia mahdollisuuksia toimintasi ja ideoidesi toteuttamiseen?

- ☐ Kyllä, millaisia? _____
- ☐ Ei, miksi? _____
- ☐ En osaa sanoa.

Arvioi, miten ESR+ rahoitusinstrumentti sopii omiin rahoitustarpeisiisi ja toimintaasi. Instrumentti...

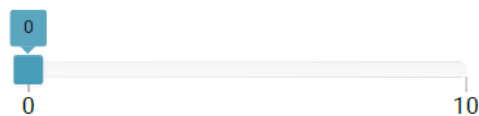
	täysin eri mieltä	eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	samaa mieltä	täysin samaa mieltä	en osaa sanoa
täydentää muita kulttuurin ja luovan alan rahoitusmahdollisuuksia.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tarjoaa joustoa erityyppisille toimijoille.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hankeosaamisen kehitys

Miten Luova verkko -koordinaatiohankkeen toiminta on vaikuttanut hankeosaamiseesi. Arvioi seuraavia väittämiä.

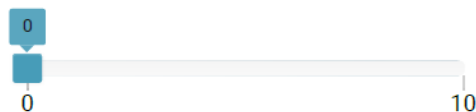
	täysin eri mieltä	eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	samaa mieltä	täysin samaa mieltä	en osaa sanoa
Ymmärrän paremmin ESR+-rahoitusinstrumenttien hakuprosesseja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrän paremmin EU-rahoitusinstrumenttien hakuprosesseja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan muotoilla ideani hankkeeksi aikaisempaa paremmin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taitoni hakea EU-rahoitusta on kehittynyt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan etsiä toiminnalleni erilaisia rahoituskanavia aikaisempaa paremmin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osaan etsiä ideani toteuttamiseksi uudenlaisia kumppaneita aikaisempaa paremmin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen rohkeampi hakemaan hankerahoitusta jatkossa eri rahoituslähteistä.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olen rohkeampi hakemaan EU-hankerahoitusta jatkossa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Koen, että hankeosaamiseni on vahvistunut Luova verkko -toimintaan osallistumisen myötä. (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä)

Luova verkko -toiminnan vaikutus hankeideoihin ja sisältöihin

Sain hankeideani sisältöä koskevia uusia ajatuksia sparrauksen aikana. (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä)

Miten Luova verkko -koordinaatiohankkeen toiminta on vaikuttanut hankeideointisi sisältöön ja teemoihin? Hankeideassani tulee esille aikaisempaa paremmin...

	täysin eri mieltä	eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	samaa mieltä	täysin samaa mieltä	en osaa sanoa
kestävyysajattelu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ratkaisut työelämän muutokseen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
taide- ja kulttuurialan ja elinkeinoelämän välinen yhteistyö.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
taiteen ja kulttuurin ratkaisumahdollisuudet yhteiskunnallisissa haasteissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luovien alojen yritystoiminnan kehittäminen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
monialainen yhteistyö.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Onko hankeideasi parempi Luova verkko -toimintaan osallistumisen jälkeen. (0 täysin eri mieltä, 10 täysin samaa mieltä)

